

LAIKMETIS

Nr. 4

1942. g.

23. janvārī

Stukasi uzbrūk

Wabilds 426

RM 0,30

EIROPAS AUSTRUMU JAUNVEIDOTĀIS

Liela darba veikšanai vajadzīgs vīrs, kas šajā darbā ieliek sevi visu, kam darbs nav tikai pienākums, bet dziļa un nesatricināma pārliecība. Kad Vācijas Vadona dzelzs griba, vācu kaņavīru drosme un ieroču spēks bija atbrīvojis mūsu zemi un citus Austrumu apgabalus no boļševisma jūga, šajos novados sākas plašs jaunuzbūves darbs. Bija nepieciešams vīrs, kas vadītu un pārzinātu lielo pārkārtošanas un veidošanas darbu, kas spētu atjaunot saārdīto dzīvi un izravēt pēdējās boļševisma domāšanas atliekas cilvēku prātos.

Šāds vīrs bija tikai viens — vīrs, kas jau kopš gadu desmitiem bija saskatījis boļševisma briesmas visai kultūras pasaulei, kas kopš savām jaunības dienām bija vedis neatslābstošu cīņu pret židisko marksismu — šis vīrs bija viens no pirmajiem un tuvākajiem Adolf'a Hitler'a līdzgaitniekiem — Alfred's Rosenberg's.

Tāpēc nav nekāda sagādīšanās, bet dziļi pārdomāta rīcība, ka tieši Alfred'am Rosenberg'am uzticēts atbildības pilnais uzdevums — radīt jaunu kārtību Austrumu apgabalos visās dzīves nozarēs, tos piesaistot jaunveidojamam Eiropas kontinentam.

Alfred's Rosenberg's, kas dzimis un audzis tuvu mūsu zemei, kas augstskolas gadus pavadījis Rīgā un kas jaunībā pats pieredzējis un pārdzīvojis boļševisma šausmas, vislabāk zina un saprot Austrumu apgabalu vajadzības, pazīst priekšnoteikumus jaunveidošanas darba veikšanai šeit.

Alfred's Rosenberg's, kas šinīs dienās kļuva 48 gadus vecs, visu savu dzīvi veltījis vienai idejai — satriekt un iznīcināt boļševismu līdz ar tā sabiedrotiem. Sākot no tā brīža, kad, jauns students būdams, Alfred's Rosenberg's, tikko ieradies Vācijā, satraukta pūļa priekšā uzstājās ar savu pirmo politisko runu, kas no sākuma līdz beigām bija asa un nesaudzīga apsūdzība pret boļše-

vismu, līdz pat šai dienai viņš ir asākais un noteiktākais boļševisma ienaidnieks.

Kad cariskā Krievijā sākās sabrukums un boļševisma uzplūdi, Alfred's Rosenberg's atradās pašā Krievijas sirdī — Maskavā. Redzēdams vispārējo sabrukumu, viņš atstāja Krieviju un atgriezās savā dzimtenē, lai turpinātu studijas. Taču jau nedaudz vēlāk Rosenberg's no sava nodoma studēt atteicās, lai, jau toreiz saskatot, ka vienīgi stipra un spēcīga Vācija varēs stāties pretī boļševisma briesmām, varētu savu turpmāko dzīvi pilnīgi veltīt Vācijas atmodināšanai cīņai pret vi-
sai pasaulei draudošām briesmām.

Vācijā Alfred's Rosenberg's atrada priekšā vīru, kas bija sācis savas tautas pāraudzināšanas darbu. No pašām pirmajām dienām Rosenberg's atradies blakus Vadonim viskritiskākos brīžos. Alfred'a Rosenberg'a lielākais nopelns ir neatslābstošā uzmanība, kādu viņš veltījis boļševisma jautājuma noskaidrošanai. Nevienam brīdī viņš nav novirzījies no pasāktā ceļa — uzsvērt un atgādināt, kādas briesmas draud vācu tautai un visai pasaulei no boļševisma.

Atbrīvotos Austrumu apgabalus tagad vada vīrs, kas visskaidrāk saskatījis kraso robežu starp divām pasaulēm — Jauno Eiropu un brūkošo židisko boļševisma pasauli.

Mēs esam lepni, ka esam ieskaitīti Jaunās Eiropas tautu saimē. Mēs arī apzināmies pienākumus, kas mums līdz ar to uzlikti. Latviešu tautai ir tikai viens ceļš, viena drošas nākotnes ķīla — visus spēkus veltīt lielajam jaunuzbūves darbam, skaidri un noteikti vārdos un darbos norobežojoties no boļševikiem un to masoniski plūtokratiskiem sabiedrotiem un kalpiem.

Mēs zinām, ka ministra Rosenberg'a vadībā mēs veidosim jaunu un labāku dzīvi.

A. Freimanis.

Reichsministrs iepazīstina Austrumu apgabalus Alfred's Rosenberg's sniedz paskaidrojumus vācu preses pārstāvjiem par saviem turpmākiem uzdevumiem.

*Alfred's Rosenberg's
Reichsministrs ienemtiem Austrumu apgabaliem*

Ziemeļatrikas tuksnešainajos klajumos zem svelmainajām debesīm jau divus mēnešus risinās cīņas. Nevarēdami rast iespēju nekur citur Eiropas kontinentā sākt ofensīvu, angļi savai prestiža fronteī izraudzījušies Afrikas tuksnešus. Ar nesaldzināmi lielākiem spēkiem, motorizētām divīzijām, daudziem simtiem lidmašīnu angļi uzbrūk ģenerāļa Rommel'a vienībām. Tās pašas lidmašīnas, kuŗas tagad angļiem tā trūkst Singapurā, tiek raidītas cīņās Afrikas frontē. Vācu karavīri kopā ar saviem italiešu sabiedrotiem šē rāda jaunus varonības un izturības piemērus, sivi pretojoties angļu uzbrukumiem. Par stratēģiski pilnīgi nevērtīgiem smilšu klajumiem risinās asas cīņas, kas angļiem vajadzīgas sava prestiža labā. Arī angļi labi zina, ka kaujām Afrikā nav izšķirējas nozīmes vispārējā kara norisē.

Sauļes tveice un smilšu vētras nespēj salauzt vācu kara vīru cīņas sparū. Pāri smilšu klajumiem, kur nepārtraukti spīd lodes, vācu Afrikas korpusa cīnītāji dodas pretī ie naidniekam.

Kaujas

Līdz ar kājnieku un motorizētām vienībām arī artilērija pilda savu uzdevumu. Lielgabalu ierīši dragā ienaidnieka novietojumū rajonus.

Stuksnests

Ložu krusā pāri dzelozstieplu žogam vacu karavīri dodas triecienā.

Lielus zaudējumus piedzīvojam nāvēs avīcījs. Stukusu formācijas uzbrūk cietokšņiem un kuģu transportu karavānām.

Gaisa novērošanas postenis iekārtots kādā klinšu alā. No šejienes dienu un nakts uzmanīgi vēro apvārsni, sekojot ienaidnieka aviācijas darbībai.

SINGAPURA — LIELBRITANIJAS IMPERIJAS BALSTS

Singapuras ostas rajonā koncentrētas valdības galveno iestāžu celtnes. Tur visraksturīgāk pulsē šīs pilsētas dzīve.

Singapura ir sliekšnis starp diviem lieliem okeāniem — Indijas un Kluso. Angļi to ieguva vairāk kā priekš 100 gadiem un izveidoja šo stratēģiski svarīgo vietu par vienu no Lielbritānijas impērijas stiprākajiem cietokšņiem. To Anglija veikusi, kā angļi paši atzīstas, ievērojot arī amerikāņu vēlēšanos. Praktiski tas nozīmē — šķēpu, vērstu galvenā kārtā pret Japānu.

Singapura atrodas uz tā paša nosaukuma salas. Tās garums ir 44,8 km un platums — 24 km. Ar Malajas pussalu to savieno dzelzceļa un kājnieku tilts pāri Džohores jūras šaurumam. Singapuras salā starp moderniem nocietinājumiem atstāts viss tas no pirmatnējās dabas, kas maskē rūpīgi noslēptās kara būves — nocietinājumus. Blakus jaunlaiku tehnikas sasniegumiem redzami vēl joprojām agrāko laiku džungļi, mežiņi, krūmu puduri, kapa. Nocietinājumu joslu rūpīgi apsargā.

Singapuras salas izbūvei par cietoksni un kara kuģu bāzi līdzekļus devušas arī Lielbritānijas domnijas. Kara ostas izbūve vien, ko sāka 1922. gadā, angļiem izmaksājusi vairāk par 9 miljoniem angļu mārciņu. Ja tam pieskaita vēl nocietinājumu un lidlauku ierīkošanu, tad Singapuras izbūvē par savu spēcīgāko balstu uz divu okeānu sliekšņa angļi ieguldījuši vairāk par 20 miljoniem angļu mārciņu. Labu zūksni angļu mārciņu Anglijai izmaksāja arī lieli kara flotes manevri 1938. gada, kuriem bija jānoskaidro Singapuras nepieejamība svešai kara flotei.

Tagad japāņu ar ļoti lielām sekmēm ievadīt uzbrukumi šim Lielbritānijas kara flotes spēcīgākam atbalsta punktam austrumos tuvojas arvien vairāk un vairāk savam noslēgumam.

Ķīniešu budistu templis Singapurā — profesora Franza Klenmayer'a glezna.

Skats uz Singapuras salu no putna lidojuma.

SINGAPURA — BRITU IMPERIJAS VĀRĪGĀKĀ VIETA

Neviena cita vieta uz zemeslodes nav izpelnījusies tik daudz dažādu epitetu kā Singapūra. Tas ir arī saprotams, jo Singapūra aptver sevī vairākus jēdzienus. Angļiem Singapūra tagad ir plaša brunoto spēku nomietne un svarīgākais tirdzniecības centrs austrumos — „pērle britu karaliskā kronī”, kā angļi to dēvē ar lielu lepnumu. Angļi Singapūru izveidojuši par vienu no plašākiem un spēcīgākiem jūras cietokšņiem savas virskundzības atbalstam pasaulē. Singapūra ir vārti jūras ceļam, kas ved uz Tālajiem Austrumiem. Tā ir svarīga osta satiksmei starp zemēm, pakļautām Lielbritānijas imperijai rietumos un austrumos. Šis atbalsta punkts pārvalda Indijas okeanu, ap kušu grupējas trīs ceturtdaļas angļu koloniju — zemes, kas dod 90% kaučuka, 97% džutas, 97% tējas, 96% cinka, 89% vilnas, 86% salpetra, 71% alvas un 63% rīsa Anglijas tirdzniecībai.

Kam Singapūra pieder, tam visa vara Tālo Austrumu jūras ceļos. Singapūra angļiem ir atslēga Indijai, kur 300 miljonu smok zem angļu jūga. Singapūra kā angļu imperiālistiskās politikas balsts kontrolēja visu tirdzniecību pa Malajas jūras šaurumu. Tā spēja kavēt Japānas tirdzniecību ar rietumiem. Ja Singapūra nokļūst citas varas rokās, tad ar to Lielbritānijas imperija ir sašķelta divās daļās. Japāni, atradami Singapūrā, var kavēt angļu tirdzniecības un kara eksportu uz Ķīnu, Padomju Savienību, Sumatru, Javu, Austrāliju un Jaunzēlandi. Līdz ar to Singapūra arī ka Tālo Austrumu tirdzniecības nervu centrs un klirings vairs nekalpotu Lielbritānijas virskundzības interesēm.

13. un 14. gadsimtā Singapūra bija politiski neatkarīga un jau toreiz tur atradās liela tirdzniecības nomietne. Vēlāk javieši to nopostīja, un tā neatjaunojās līdz pat 1819. gadam. Angļi ieguva Singapūru tikai 19. gadsimta sākumā. Britu aģents Thomas Stamford Raffles 1818. gadā kļuva par Benkollenas gubernatoru Sumatras salā. Viņš redzēja, ka Singapūrai ir liela stratēģiska vērtība un jau 1819. gadā ierosināja okupēt Singapurā salu. Drīz vien malajiešu un ķīniešu apdzīvotā salā viens pēc otra pacēlās angļu tirdzniecības nami. Tur, kur agrāk atradās senā malajiešu „Lauvu pilsēta” ar savām gleznainajām tropu iedzīvotāju mītnēm, tagad novietojās angļu tirgotāju noliktavas un kušu kantori. Visiem angļu tirgotāju namiem uz verandām bija vara tālskati, lai vienreiz gadā, kad pūta monsuna vēji, saskatītu daudzās džonkas, kas no dienvidjūras salām veda sillo zemju bagātības un tās apmainīja pret lētām angļu kokvilnas precēm. Mansfeldai, Singapūras vecākai un ievērojamākai angļu tirdzniecības firmai, vēl arvien uz tās nama verandas glabājas šādi veci tālskati. Līdz pat pēdējam laikam sala piestājās daudzas džonkas, bet tikai agrāko angļu kokvilnas preču vietā tās aizveda atpakaļ uz salām daudz gaumīgākus, labāk izstrādātus un par visam lietām daudz lētākus japāņu ražojumus. Japāni 1935. gadā, piemēram, uz Singapūru izveda vairāk par 100 miljoniem metru kokvilnas audumu, bet angļi tikai nepilnus 25 miljonus savu kokvilnas preču...

Un tomēr Singapūra ir viena no bagātākām pasaules pilsētām. Alva un kaučuks tieši 100 gadu laikā palīdzēja pārvērst agrāko džungļu pilsētu par metropoli ar vairāk ka 450.000 iedzīvotāju, par ievērojamā-

Attēla Singapurā piekrastei raksturīga ainava ar malajiešu laivām un ķīniešu džonkām, uz kupām vēl arvien lielā nabadzībā un netiramos mītnēs tūkstošiem iedzīvotāju, līdzīgi tam kā Šanhajā un Honkongā.

ko tirdzniecības un satiksmes centru, par svarīgāko pārvērtību vietu Āzijas dienvidaustrumu daļā. Salas džungļos alva un kaučuks pārvērtē zilonu tekas platos asfaltētos ceļos, pa kuriem amerikāņu automobiļi aizvīzināja diendienā arī bagātos ķīniešu tirgotājus uz viņu dzīves vietām Eiropā jiskām vasarnīcām. Malajas jūras šauruma ziļos ūdeņus, kur kopš nepilniem 100 gadiem iedzīmtie savās vieglās kanu laivīnās devās bruņu rupeču medībās, pēdējā laikā šķērsoja gadā vairāk kā 37.000 tvaikoņu. Angļu tirdzniecības kuģi vien šē pārvadāja gadā preces 160 miljonu angļu mārciņu vērtībā. Apstākļi, ka Singapūra ir svarīgāko kušu reisu krustceļš virzienos no Eiropas uz Austrumāziju un Austrāliju un atpakaļ, radīja iespēju angļiem to pārvērst par neizsmejamu bagātību avotu Lielbritānijas imperijas varenībai un virskundzībai. Līdz ar to Singapūra tomēr sagādāja angļiem vislielākās bažas.

Jau 1921. gadā kāda angļu admirāļu konference nolēma, ka Singapūra jāizveido par pirmās šķiras nocietinātu balsta punktu. Saimnieciskā attīstība, nikna angļu un japāņu konkurence Indijā un Ķīnā 1934. gadā pamudināja angļus tālākiem plašiem drošības soļiem. Angļu feldmaršals vikonts Allenbijs devās uz Bataviju un Soerabaju un nodrošināja Anglijai Holandes politikas noteicošo personu līdzdarbību, jo Holandei tāpat ka Anglijai bija vislielākās intereses censties panākt Tālajos Austrumos tādas kartības uzturēšanu, kāda tur bija. Austrālijas un Jaunzēlandes kara flotes komandieris, Anglijas austrumu eskadras komandējošie admirāļi, Singapūras un Malaju valstu gubernatori 1934. gada janvārī satikās uz kreisera „Kent”, un viņi droši vien apsprieda daudz vairāk nekā tikai Singapūras nocietināšanas plānus. Pēc šīs konferences Londonā un Vašingtonā paskaidrojā, ka Francija un Anglija nodos Ziemeļamerikas Savienoto valstu rīcībā dažas salas Klusā okeana dienvidu daļā, kas esot noderīgas kā stratēģiskas bāzes neizbēgama kara pret Japānu. Pēc šīs Singapūras konferences paātrināja līdz pēdējai iespējai nevien nocietināšanas darbus, bet sūtīja arī speciālistus uz Saravakas naftas avotiem Borneo salas ziemeļrietumos, lai vissteidzā-

mākā kārtā kāpinātu tik svarīgās degvielas kā dzinējspēku produkciju. Sers Čārls Vainers Bruks — baltais radža Saravakā, kā oficiāls „neatkarīgas” valsts pārstāvis, kurš piedalījās konferencē uz kreisera „Kent”, atgriezās salā ar daudziem padomēm un solījumiem. To garā sekoja viņa pirmā rīcība — padzīt no Saravakas visus japāņus, par labpatiku angļiem un vēl jo vairāk amerikāņiem. Agrākā Holandes Indijas aizsardzības spēku šefa ģenerālleitnanta Gerth'a van Wvk'a lielais plāns, lai Francija, Anglija, ZASV un Holande būtu gatavas vienoti nostāties pret Japānu Klusajā okeanā, likās piepildāmies. Viss bija norunāts, lai sagatavotu Singapūru šim valstīm par „Rietumu zemes” vairogu. To bija paredzēts veikt visvēlākais līdz 1936. gadam.

Divus gadus 8000 kuļļu strādāja 12 stundas dienā, lai par šiem nolūkiem piešķirtiem 100 miljoniem RM izveidotu jaunus plašus dokus un kušu būvētavas pie apm. pusotra kilometra platā Džohores jūras šauruma „Old Street”, kas šķērš Singapūras salu no Malajas pussalas. Nākamais uzdevums bija izbūvēt 250.000 t tilpuma apakšzemes tvertnes benzīna, naftas un citu degvielu novietošanai ar tādu aprēķinu, lai šie krājumi pietiktu karaķu vajadzībām 6 mēnešus. Pie Seleteras dienu un nakti veica lidlauku izbūvi. Šie lidlauki bija tik nepieciešami izveidotai gaisa satiksmei starp Londonu un Singapūru un starp Londonu un Austrāliju. Singapurā novietojās nevis kā 1934. gadā divas humbvedēju un viena hidroplānu eskadrīla, bet ik pa 6 tādām eskadrīlām. Krasta nocietinājumus pabeidza izbūvēt jau 1935. gadā. Salas piekrastes ūdeņus pie Keppelas un „Old Street” padziļināja pietiekami, lai tur varētu novietoties vislielākā tilpuma karaķu. Izbūvēja dzelzceļus, pa kuriem pievest akmeņogles un naftu no Malajas pussalas valstīm. Ierīkoja vēl otru radio raidstaciju. Visapkārt Singapūras salai ierīkoja elektriskus minū laukus, lai kavētu katru svešas varas karaķu tuvošanos Singapurā. Cik ilgi šie minū lauki pasargās tagad Singapūru, ir tikai laika jautājums, jo spēku samērs ar katru dienu vairāk un vairāk nosveras japāņiem par labu.

E. Tūbētis.

VIRŠOKEĀNA

Liktenīgā stunda situsi! Tas brīdis ir klāt, par kura neizbēgamo tuvošanos nojauša katrs Japānas ķeizara karavīrs. „Mežonīgo ērgļu” eskadriļas vadītājs ar saviem vīriem nostājies komandiera priekšā, lai saņemtu pēdējās instrukcijas. Karš pret ielencējiem par savu ķeizaru, par savas dzimtenes atbrīvošanu sākas. Lidotājiem dota parole: „Debesis pār Japānu pieder japāņiem!” Un varonīgās austrumu tautas dēlu sirds straujāk iepukstas krūtīs: pienācis brīdis likt savas dzīvības ķīlā un uzvarēt, kā to prasa samuraju kareiviskais tikums.

Jau kopš stundām, atrāvušies savas dzimtenes ūdeņiem, kilometriem augstu pār Klusā okeana neaptveramo plašumu dārd spēcīgie kaujas hidroplānu motori. Tērauda putns pacēlies tik augstu pretim saulei, ka elpai trūkst gaisa. Sen jau lidotājs uzlicis skābekļa aparāta masku. „Mežonīgo ērgļu” eskadriļas lidotāja acis liešām ērglim līdzīgi izseko plašos apvāršņus, bezgalīgos ūdens klajumus tur tālu lejā. Beidzot viņš uzsmaida prieka: ienaidnieks saskatīts! Lidmašīnas radiotelegrafists ieraksta savā grāmatā šo ziņojumu. Nekavējoties sāk darboties raidītājs, un pārējās eskadriļas mašīnas, kā arī tālā bāzē, saņem šifrētu ziņojumu par to, kurā šī neaptveramā plašuma stūrīli drīz jāsāk dunēt gaisa torpēdu dārdiem.

Eskadriļa ir klāt. Apakšā sīkām svītrīnām līdzīgi redzami ienaidnieka kaujas kuģi. Mērķis izraudzīts. Domās piesaucis dievinūtā ķeizara un dzimtenes vārdu, lidotājs vērs lidmašīnu gandrīz stateniski lejup. Vējš neganti kauc. Acu priekšā apakšā sīkās svītrīņas strauji aug un pārvēršas varenos peldošos cietokšņos. Tie traucas uz priekšu, veldami balti sakultus ūdens kalnus. Tie tinas dūmos no zenītartilērijas uguns. Bet liktenis jau teicis savu pēdējo vārdu. Lidotāja roka jau parāvusi svīru, atbrīvojot nāvi un iznīcību nesēju torpēdu. Tā turpina skrējieni uz mērķi, bet lidmašīna slaidi šaujās tam pāri un atkal augšā.

Uz kaujas kuģa elles virpuli sajūk uguns un tērauds. Viņš uzbrukums ildzis tikai sekundes. Pēc dažām minūtēm nav vairs vareno peldošo cietokšņu. Ir tikai nožēlojami vraki, ko sevi ierauj Klusā okeana dzīles... Tā Tālo Austrumu kara pirmajā dienā aizgāja bojā Amerikas Savienoto valstu okeana milzeņi — Oklahoma, West Virginia un Arizona, tālāk tiem sekoja kūdreizējās jūru valdnieces Lielbritānijas draudīgākie kaujas kuģi Prince of Wales un Repulse.

Kad Ruzvelta kuģi jau grima, japāņu lidotājs fotografēja Pērļu ostas skatu Havajā. Dažas stundas vēlāk šo fotouzņēmumu Japānas televīzijas raidītājs nosūtīja pasaulei. Un Ruzvelta kungam negaršoja brokastis tai rītā, jo blakus kafijas tasei uz galda gulēja radiogramma par smago zaudējumu un televīzijas fotouzņēmums, lai redzētu, kā tur izskatās. Tai dienā dārgais cigārs tricēja Čerčila zobos un izdzisa mūžīgais smaids tā sejā.

Kaujas kuģi, kas okeana dzelmē: Oklahoma, West Virginia, Arizona, Prince of Wales un Repulse.

Augšā pa labi: Ari ziemas aukstajās dienās vācu aviācija nepārtraukti bombardē lenaidnieka apgādes ceļus un rūpniecības centrus. Pirms lidojuma sākšanas no propellera jānotīra sniegs un ledus.

NEPĀRTRAUKTI TURPINĀS CĪNAS

Augšā pa kreisi: Viens no daudzajiem boļševiku bunkuriem, ko lepēmuši vācu kaņavīri. No šī bunkura lenaidnieka automatiskie ieroči pārvaldīja svarīgu ceļu krustojumu. Tagad bunkurs ir tukšs un ceļi brīvi.

Pa kreisi: Vācu kājnieki nepārtrauktās cīņās nodara boļševikiem smagus zaudējumus. Vācu postenis ar automatisko ieroču uguni atvairā lenaidnieka uzbrukumu.

Apakšā: Pieraduši pie sala un dziļā sniega, somu kaņavīri baltajos pārvalkos dodas uzbrukumā. Somu slēpotāju vienība izlūku braucienā.

Foto „Weltbild“ (3.).

Sniega Roze

ILZES
KALNĀRĒS
ROMANS

(3. turpinājums)

Gaiziņu istabas smaržoja pēc dažādām slēpju ziedēm. Smaga sveķu smarža jaucās kopā ar tauku, vasku un citām nenoteicāmām smaržām, bet slēpotāji tās ieelpoja kārām krūtīm: viņi jutās savā istajā gaisā. Atrōtītām piedurknēm, melnām, noķepējušām rokām viņi zieda un vaskoja slēpes, elļoja zābakus un siksnas. Tā bija skaista diena Sniega Rozei. Pirmo reizi pēc gaŗas vasaras uz slēpēm.

Tikai Dieva dotie sportisti zina, ko nozīmē zem kājām sajst sniegu, ledu vai ciētu smilšainu laukumu. Tas ir tāpat kā kaŗa zirgam dzirdēt taures skaņas. Visa pasaule tad aizmirstas, dzīve liekas sīkums, bet cilvēks lido, lec, skrien savas gribas un muskuļu vadīts. Sportisti ir cilvēki, kas pilnīgi valda pār savu miesu, padarīdami smago, lengano nastu par lokanu un stingru bultu.

Laukā Sniega Rozi apņēma lielais ziemas gaŗšums. Viņa stavēja Gaiziņkalnā kā tumša bronzas atlēte, platos plecus atvilkusi atpakaļ. Dievs, kas te bija par skatu! Bērzi nokāra nosarmojušos zarus kā baltas bārkstis, sniegs dzirkstīja. Visapkārt, kur vien acis vērsa, bija kalni un meži, meži un kalni. Aizsalis un aizsnidzis vienā pusē Gaiziņkalnam gulēja Taleja ezers, otrā likumainais Kaķītis. Tumšās Siržu kalnu egles pret dzidrām decembra debesīm patiesi izveidoja sirdis. Un taisni pretim Gaiziņkalnam savu vareno pakausi mākoņos bija atspiedis Bākūzis. Sniega Roze bija redzējusi Šveici un augstos Norveģijas kalnus, bet nekad viņai tur nebija tik viegla sajūta kā stāvot uz lēzeno Latvijas kalnu mugurām. Tie bija plaši un mierīgi kā senču riju jumti un latviešu dvēseles. Un nekur pamalē nebija tik zilu dūmaku kā Latvijā, kas neizzuda pat ziemā. Aplaidusi acis visapkārt pasaulei, Sniega Roze mēģināja pirmo nobraucienu, un bija prieks skatīties, kā viņa, rudajiem matiem vējā plīvojot, laidās lejup. Kalna ziemēlu pusē bija uzcelta lēktuve, kur Sniega Roze izmēģināja kājas. Viņa nekad mūžā nebija pazinusi bailes, kakla un galvas sāpes. Sniega Rozei bija tik stipri zobi, ka tie pat akmeņi koŗot šķīlto uguni. Lēktuves malā viņa saliecās uz priekšu un slaidā lokā pār egļu galotnēm laidās lejā. Andris stāvēja Gaiziņu pagalmā un, roku aizlicis saulei priekšā, skatījās uz tumšo putnu gaisā. Tā

tikai bija meiŗa! Viņš atcerējās, ka pirmajā ziemā Baibas lēcienus saskrēja skatīties vai viss pagasts, un sievas izbailēs kļiedza, bet viņa tikai smējās un kāpa vēl un vēl augšā... Sniega Roze...

Andris manīja, ka Baiba nav vairs gluŗi tāda kā pirmajā ziemā. Ap viņu vijās kaulkas drusku svešāds, kaut gan Sniega Roze runāja un smējās tikpat brīvi kā agrāk. Kas tai meitenei bija isti noticis? Andris gudroja. Rīgas notikumus viņš nezināja.

Kad slēpotāji klaigādami devās uz Bākūzi, kur Viesienas saimnieki, par brīvu saņemdami žaŗarus, bija izcirtuŗi vairākus slaloma ceļus, Andris nopūtās un gāja kurināt pirti.

Daugavietis bija noteicis, ka pēc slēpošanas visiem jāliekas uz lāvas un pēc tam jāēd spēcinoŗa gaŗas kaulu vira, ko Maija vārija. Kad pirts pelēkajā krāsnī sāka svīlēt bērza malkas tāsīs, Andris nopūtās otrreiz, Sniega Roze bija tuva un tāla reizē.

VIII

Alce lidoja kā bezdelīga pa Griķu nama gludajām kāpnēm lejā. Melni, īsi svārki plandījās virs ceļgaliem, baltais, kļavu lapas lieluma, priekŗautiņŗš gaisīgi plīvoja. Bet mākslīgās maŗu sproģas drebēja. Viņa ieklupa bez valodas ņoŗeŗa Rikarda, saukta skaistā Riŗa, istabiņā blakus gaŗāŗai, un, kā zivs, kas izmesta sausumā, tvarstīja ar muti nevarīgi gaisu. Skaistais Riŗs, nojoroŗis visu priekŗpusdienu automobili ar Dailu pa pilsētu, bija nometis zilos svārkus, spoŗos zābakus un atpūtās. Viņŗ kūpināja vecā Griķa cigaretes un pētīja nedēļas ņurnālā precību sludinājumus. Uz tādām lietām Riŗs bija nadiŗģis. Viņam allaŗ mājā stāvēja roŗains vēŗuļu papīrs. „Dzi, Riŗ, velc svārkus tūlīt mugurā!” Alce sauca, nemaz neievērodama ņoŗeŗa snieģbalto kreķlu un mazās gaiŗās ūsiņas. „Jaunkundze tūlīt grib braukt uz Gaiziņkalnu!” „Ko? Kas? Daila?” Riŗs iepleta acis. „Tad jau viņa būs sajukusi! ņorīt tak mēs izskrēŗjām septiņus veikalus,” un Riŗs smējās tā, ka sienas tricēja. Alcei sprāģa vai asaras acīs. „Ko tu smeŗies! Nāc labāk ātrāk paēŗ pusdienu. Teica, lai dūŗģīgi paēŗot. Vai tad tu nezīni, kāda ir Daila? Tāda pat kā Paŗja tai pasakā... ek, kā viņu sauca — kas grib putna piena. Iedomāŗja uz Gaiziņu, brauks. Vai tad tās

slēpes te velŗi stāvēŗ?” „Slēpot?” Riŗs rūcu un tusnidams vilka leŗnos zābakus kāŗās. Pie Griķiem dzīvodams un Dailu viziņādam, viņŗ bija nobaroŗies kā plūme. „Lai brauc uz savu māŗu, uz Dzērbeni, uz Jūrmalu, bet ne uz Gaiziņu. tādu gaisa gabalu! Vai tur jele maz var aizbraukt! Ceļi aizsniguŗi... un iznesiģais Riŗs vienkārŗi nosplāvās. Tad viņŗ uzliķa zilo kaklasaiti, saglauda vēl gludāk spidiģos matus un nikni soļoja pakaļ Alcei augŗā. „Vai tad vīŗeŗŗa neviena nav mājā, ka tādās lietās pielaiŗ?” Riŗs vēl noprasīja. Viņŗ dievināja Antonu un bija bēdiģis, ka vecais Griķis vienu kārtīģu ņoŗeri atdeva savai meitai par rotaļlietu, bet pats ar dēļu lielāķo tiesu gāja kāŗām vai brauca irētās maŗinās. Vai tas nebija izsmieķis? Bet Daila viziņāja tumŗi zilajā auto savas draudzenes un brauca uz veikalēm. Viņa lepojās ar skaisto Riŗu kā ar klēŗja suni! Pū!

Dailas istaba izskatīŗās ka kaŗalauķs. Tur mētāŗās slēpju zābaki, raŗbas vilnas zeķes, koŗi svītraiņi vamŗi, kaklauti, kaŗokādas cimdi un termosā pudeles... Pati Daila, izpūrusi un dedzīga, pūlējās piepildīt divas milzīģas mugursomas. Visu rītu Riŗs viņai palīdzēja pirķt daudzās mantas, kas nepiecieŗamas slēpoŗanai. Stiepa un nesa kā Ziemassvētku vecīti. Bet tas neķas. Daila viņam svētkos uzdāvinās somu dunci un rīta svārkus. Lai tikai viņŗ palīdz... Daila tak neļaus kaut kādai tur Sniega Rozei, slēpju meīstareī, atņemt Tālavu! Nē, nē! Lai izput visa pasaule kā pelni, bet Daila cīnīsies! Tā kalnu kaza esot jau aizskrēŗjusi uz Gaiziņu, un Tālavŗ taisoties pakaļ. To visu Daila uzziņāja no „ņodienas” redakcijas. Bet, lūķ — Daila ieradisies Gaiziņkalnā nevienam nezīnot, kā zibens no skaidrām debesīm. Ja tā skuķe var slēpot, kāpēc gan viņa, Griķa Daila, ne? Daila nopirķa visdāŗģākās somu slēpes un niedres spieķus. Patiesībā nopirķa Riŗs, jo tas no tādām lietām vairāk ko jēdza. Ko gan tad teiķs Tālavŗ, kad ieraudzīŗ Dailu uz slēpēm? Viņa ziņoja pa tālruni uz Gaiziņiem, lai iekārto ērtu istabu. Griķa meīta nedzīvos ņā tā. Riŗs brauks viņai līdzi un mācīs slēpot. Pa Ziemassvētkiem ņoŗeŗa Rīģā nevajadzēs. Tēvs ar māti uz operu vai ciemiem aizies kāŗām. Un Antons... Tas jau tāds sapņotāŗģis. Tam auto nevajaga. Un aizģūtnēm vienu Daila sai-

voja mantas. Vēl šovakar viņa gribēja tikt Gaiziņos. Rit jau bija svētku sestdiena un tad uz turieni brauks Tālavš. Viņa mašīnrakstītāja to visu laipni bija pa tālruni Dailai izstāstījusi.

„Būs dziļš sniegs, Dailas jaunkundze. Pa lauku ceļiem neies,” Ričš, kuŗam vismazāk gribējās braukt, uzmanīgi laipoja.

Bet Daila nebija vakarējā. Zibošām acīm viņa paskatījās šoferi. „Nestāstiet man niekus, Rikard. Ziema tikko sākusies, kur varēja tā piesnigt. Bez tam — labs šoferis izbrauc visur.” Glitajā gaiteni iznācis, Rikards atmeta tikai ar roku. Alcei bija taisnība. Gluži kā tai pasakā. „Paijai vajaga zvārguļu jostas, jāskrien ar pūķa ratiem Rīgā,” Ričš pats pie sevis klusi mēdijās. Virtuvē, kas bija karsta un smaržoja pēc medainiem svētku raušiem, Riču aizturēja klusā un nopietnā Griķa kundze. Viņa palīdzēja kuplajai saimniecei, kas taisīja Dailai ceļa kārumus, sasteigt pusdienu — sutinātu jēra gaļu un ābolu sacepumu. Skumja par meitas aušību, nedrīkstēdama tēva luteklei sen vairs neko teikt, Griķa kundze pavilka

Riču sāpus. Viņas acis raudzījās lūdzoši. „Nebrauciet mājā bez Dailas... Pālieciet pie viņas un uzmaniet viņu. Es jums uzticos, Rikard. Vienu mēs viņu nemaz nelaistu,” un aizkustināta Griķa kundze novērsās. Ričam bija laba sirds. Viņam kļuva kundzes žēl. Varēja redzēt, ka klusajai sievai Daila sagādāja maz prieka. Viņš nomurmināja dažus neveiklus vārdus. Tā bija tirā ne-laime, ka vīrieši bija fabrikā. Nebija neviena cilvēka ar ko prātīgi parunāt. Arī saimniece bija Dailas pusē. Vienīgi Alce... Bet kas gan Alci klausītu? „Nu jau man būs jāpaliek tai meitai par aukli,” bažīgi domāja Ričš. Un tā arī iznāca. Vīrieši pārnāca tikai pusdienā. Tās bija jocīgas pusdienas. Antons pie galda klusēja un tikai zobgalīgi paskatījās māsā, kad viņa, vaigiem kvēlojot, lūdza no tēva naudu. Tēvs smējās par Dailas dūšu mācīties slēpot un piekodināja nenolauzt kaklu. Bet māte apēda tikai pāris karotes saldā ēdiena. Antons zināja, kāpēc Daila skrien uz Gaiziņū. Visu pēdējo laiku viņš bieži domāja par Sniega Rozi. Sportiste nebija parasta sieviete, to Antons saprata. Pirmā vietā viņai stāvēja rekordi.

Antons zināja, ka Baibas Lielupes ceļu viņš reiz krustos. Viņš tikai negribēja būt tai vilku barā, kas ap viņu kauca. Nē, Antons nāks istā brīdī. Tad, kad būs Baibai visvairāk vajadzīgs.

„Daila,” māte rāmi teica, „tu tak, bērns, gribēji būt Ziemassvētkos Gunas kāzās.”

Viņa vēl cerēja aplinkus atvilkt Dailu no brauciena. Guna bija viņas draudzene, viena no „bara”. Daila papurināja tikai galvu: „Kāzās? Kas man no tām tiek! Divdesmit piecās jau esmu bijusi. Lai paliek!”

Daila gribēja vēl brāli pierunāt, lai brauc līdzī, bet Antons atteicās Sniega Rozes dēļ. Viņš tai negribēja mētāties acu priekšā. Antonam visās lietās bija savi ieskati. Un — viņš negribēja sacensties ar māsas draugu Tālavu. Lieta bija diezgan sarežģīta.

Pēc pusdienām Dailu ietina vilnas segā un iesaiņoja mašīnā kopā ar muguras somām un ceļa maizi. Īgni svīlpodams Ričš nosēdās pie stūres. Vismīlāk viņš būtu Dailu iemetis kādā sniega kupenā vai atstājis pa nakti Kangaru kalnos, lai viņa saņem krietnu mācību. Bet Ričš bija zēns ar galvu un pa ceļam izdomāja kaut ko vēl labāku.

Līdz Ērgliem viņiem gāja gluži labi, bet tad mašīna sāka niņoties, līdz beidzot Jūmurdas silā lielā krēslā apstājās pavisam. Ceļš bija diezgan slikts, sāka arī drusku snigt. Ričš apstaigāja trīs reiz automobili apkārt, aptaustīja riteņa ķēdes un paziņoja Dailai, ka tālāk viņi nevar tikt. Pirmā brīdī Daila neizmisa. Viņa iekāpa ar visu vāverišu kažoku sniegā un gribēja palīdzēt Ričam stumt mašīnu. Tad šoferis lietišķi paskaidroja, ka auto nemaz nav iestidzis sniegā, bet gan netiek uz priekšu neiebrauktā ceļa dēļ. „Mēs varētu tikai lēnām virzīties tālāk. Kā gliemeži. Un tam nav nozīmes. Gaiziņkalnā mēs tiktu tikai rītvakar. Labāk pārgulēsīm tepat pa nakti un mēģināsim rit gaismā.” Daila gandrīz sāka raudāt. Palikt meža vidū nakts laikā? Tas bija pārāk baigi, kaut arī Ričš nēsāja līdzī pistoli. „Tik traki jau nav, Dailas jaunkundze”, Ričš viņu pieklājīgi mierināja, bet acis tam lēkāja divi jautri velniņi. „Uz ceļa mums nebūt nebūs jāpaliek. Kaut kur tuvumā vajaga būt mājām un latvieši ir viesmīlīgi cilvēki, sevišķi vidzemnieki. Mēs pārgulēsīm kā Dieva ausi.” Daila gan uzmeta lūpu, bet tumsa kļuva aizvien dziļāka un mežā nebija sevišķi jauki. Tikai auto prožektorī šķēla spožu gaismu. Viņa bija ar mieru meklēt lauku māju. Kā Dieva sūtīts tai brīdī uz ceļa uzklās siena vezums. Vedējs, mazs večuks, piekāris ilksij lukturi, lādējās par tālajām plāvām un iso dienu. Tikko varot divas reizes izbraukt. Labi, ka pēc Ziemassvētkiem dienas kļūšot gaŗākas...

Večuka mājas nebija tālu, sila malā, un viņš domāja, ka saimniece nelieģšot tūristiem pārgulēt. Kur tad pa melnu nakti mūdiņoties, viņš jumurdiešu izloksnē piezīmēja. Ričš drusku vēl aplūkoja mašīnu un teica, ka izbraukt būšot grūti. Lai Dailas jaunkundze esoļ tik laba un kāpjot uz kaimiņa siena vezuma. Auto ar divu cilvēku svaru iestigšot. Dailai seja izstiepās, bet nebija laika domāt, nakts nāca virsū. Arī večuks skubināja kāpt ātrāk. Ar lielām pūlēm, Ričam un vedējam piepalīdzot, slavenā Griķu Daila, kuŗu Rīgā dēvēja par pūdeŗa princesi, uzrāpās uz jumurdieša siena vezuma. Vāveriķu kažokst iegrima smarži-

Dailas istaba izskatījās kā karalauks.

Velta Toms

Balti ceļi vilināja

*Ežezērā izmazgāju,
Saules kalnā izžāvēju
savus gaņus zelta matas.*

*Balti ceļi vilināja,
tāli klidu, tāli gāju,
saule brauca zelta ratus.*

*Saule karsti noglaudīja,
ziedi vīta neveldzēti
gaņām baltu ceļa malu.*

*Vakars nāca, ieraudzīju
divus slaikus torņa galus
atmirdzot pret ezersalu.*

*Basas kājas piekusušas,
acis skatīt pagurušas,
atsēdos uz akmenskāpēm.*

*Gaņām sieva ziedus nesa,
teicās dāvat Dievamātei,
vaicāja par manām sāpēm.*

*Platas acis atdariju,
teicu: sāpju nepazīstu,
ne es tādēļ atnākusi.*

*Prieku milēju kā brāli,
abi jaunus ceļus ejam. —
Sieva aizslidēja klusi.*

*Lūgsna man vēl sveša bija,
Dievamātes gaismā maigā
svētībai es secen gāju.*

*Saule brauca zelta ratus,
balti ceļi vilināja,
savu sāpju nezināju.*

gās siena zālēs, bet Daila, ieķērusies vezuma virvēs, ligojās tumsā kā pūpēdis. Katrā vietā, kur ceļš meta likumu un vezums sasvērās uz vieniem sāniem, Daila aiz bailēm kļiedza. Bet Ričs brauca lēnām nopakaļ ar auto un smējās no sirds.

Mājas bija taisni aiz meža stūpa un Kubulnieku saimniece tūristus saņēma laipni. Arī viņas vecajam svešā pusē uz tirgu braucot varēja gadīties kāda klizma un tad vajadzētu ceļmalas mājās pajumti meklēt. Lielo mašīnu iebrauca pūnē pie siena vezuma, no kuņa Ričs Dailu nocēla zemē saudzīgi kā dārgu ābolu. Večuks, izrādījās, bija pats saimnieks. Bubinādams kaut ko par tālo ceļu, viņš jūdza zirgu, bet saimniece, liela sieva, veda viesus uz zemo istabu, kam vēl bija seno laiku augstais sliekšnis, melnas, nokvēpušas sijas un maza petrolejas spuldze ar vienas sveces gaismu. „Ritā svētku sestdienu, tad mazgāsim,“ saimniece it kā atvainojās par grīdu, kaut gan vājajā gaismā nemaz nevarēja saredzēt vai tā tīra, vai netīra. Daila noskurinājās, viņa pirmo reizi stāvēja tādā telpā. Lielā maizes krāsns gaisu bija piesildījusi kā pirti. pie sienas sīpolu vijās čaukstēja prusaki, oda pēc zābaku trāna un skābiem kāpostiem. Saimniece steidzās virtuvē, kur pikstēdamī dega žagari, ar lielu koka pavārnīcu rokā. Katlā kūšāja trekni kāposti ar svaigu cūkgaļu. Vakar lielākā Kubulnieku cūka bija saļimusi: vien saimnieka naža...

Ričs jutās gluži mājīgi. Viņš pakāra Dailas kažoku pie krāsns, iedeva puisim — latgalietim smalkus papirosus un sameklēja

savā somā šķautnainu stikla pudeli ar lāceņu likieri saimniecei. Kad viņa uzlika uz galda divas varenas kāpostu blodas, no karstajiem garaiņiem aprasoja pat logu rūtis. Parādījās arī balti šķīvji un rupjas maizes kukulis. „Ēdiet nu, ciemiņi, nekaunieties,“ saimniece, vārdus pa vidzemnieku ieražai gaļi vilkdama, aicināja. Ričs atpogāja svārkus un priceģi metās pie galda. Bet citādi tas bija ar Dailu. Viņai drebēja lūpas atceroties Griķu gaišo ēdamistabu, augļu salātus un Alces balto priekšautiņu. Bailīgi ieplestām acīm, kā stirna sprostam, viņa tuvojās galdam. Neprātīgais Ričs! Kādā bedrē viņš bija Dailu iavedis! Viņa stāstīs tēvam...

Pūdeņa princeses šķīvī velti zaigoja tauku zīles, viņa tām tik tikko ar kaņoti pieskārs. Br... — nelabi metas no tādas gaļas, tik baltas un treknas. Saimnieks bija izdarījis svētku alu. Tas bija mīksts un salds, vēl labi nenorūdzis un smaržoja kā apiņi. Ričs strēba kāpostus, dzēra alu un slavēja visu. Dailai saimniece uzvārija liepziedu tēju, viņa atrada savā somā līdzpaņemtos kārumus un gausi ēda, vērsdama acis sienā no Kubulnieka pielijušās bārdas un puīša taukainajiem pirkstiem. Tās bija istas mokus. Skaistais Ričs slepeni novēroja Dailu un acis viņam dzirkstī dzirkstīja. Labāku sodu pūdeņa princesei neizgudrotu pat viduslaiku mocītāji. Redzēs, vai nu viņai vairs patiks skriet kā putnam uz Gaiziņkalnu.

Pēc vakariņām Kubulniece Dailu ievada mazā aizkrāsnes istabiņā. Tur bija vēl mūrītis ar ierēm un dziedāja circenis. Kubulniekos nedūca ne tālruņa stiepuļes, nedz radio aparāts. Tā bija aizmirsta tālumnieku māja. Daila nikni izsvaidīja savas mantas, uzvilka gaišzilu zīda pidžamu un sāka raudāt, jo palags bija pakulu — rupjš un spļains, bet gultas maisi cieti salmi, tikko vien uz svētkiem bāzti. Savā gaisīgajā mūžā viņa nekur citur nebija gulējusi kā Rīgas dzīvokli, Bulduru vasarnīcā, Dzērbenes mājā un Vīnes viesnīcā, bet vecas lauku mājas redzējusi tikai no ārpuses. Arī viņas draudzenes dzīvoja vasarnīcās un Dzērbenes Vizuli līdzinājās mērenai pilij. Tā bija tumšsarkana ķieģeļu divstāvu ēka, ērta kā dūnu putna ligzda, ar daudzām istabām, elektrību, viņa stigām apaudzētiem lieveņiem, siltumnīcām un milzīgu augļu dārzu, kas, kā laudis smējās, aizņēma puspagasta. Laukstrādnieki dzīvoja atsevišķā ēkā, kūts un klētis bija no betona, bet diķos gozējās karpas. Pat auto garāža Vizulos bija, un dārznieks gādāja ne tikai par ābelēm, bet arī par rožu dārzu, kas jūlijā ziedēja kā varavīksna debesīs... Tāda bija Griķu lauku māja un tur netrūka nekā. Bet Kubulnieki...

Daila raudāja, kamēr piekusa un atcerējās, ka asaras rada grumbas ap acīm. Seja viņai bija kā ar ūdeni noskalota. Viņa bū-

tu zvanījusi uz Rīgu tēvam, bet tai meža būdā jau nebija tālruņa... Nelietis Ričs!

Daila ilgi nevarēja aizmigt. Aiz loga žvingstēja vējš, circenis dziedāja kā negudrs, bet lielajā istabā Kubulnieks ar Riču sīta kārtis, varēja dzirdēt viņu izsauceņus. Beidzot viņa ietinās savā kamieļvilnas segā un iemīga. Daila gulēja smagi un sapņoja par Sniega Rozi. Baiba Lielupe stāvēja Gaiziņkalnā un smiedamās meta Griķa meitai virsū sniega pikas. Daila gribēja skriet viņai klāt, bet iegrīma līdz ceļiem sniegā. Un kaut kur smējās arī Ričs... Nosvidusi Daila pamodās. Rupjais palags bija nobērzis viņai plecus. Bija gluži tumšs. Tikai blakus istabā skaļi krāca viri. Pūdeņa princesei tā bija grūta nakts.

Otrā ritā vēl drusku snīga un Ričs novilcināja braukšanu līdz pusdienai. Viņa plāns bija labi izdevies. Daila palika vai slima. Viņai sāpēja galva un mātās virsū jūras slimība. Tas droši vien bija no siltā piena, ko Kubulniece iedeva brokastīs.

Gaiziņkalnu viņi sasniedza tikai vakarā, kad visi slēpotāji bija aizgājuši uz mežu dedzināt eglīti. Maijai bija jāvēra Dailai tēja un jāgatavo īpašas vakariņas. Griķu meita iikās tūlīt gultā.

Tas bija brīnišķīgs Ziemassvētku vakars. Gaisis bija rāms un silts, hircis un meži piesniguši. Jauna, tīra sniega sega kā pūkas sedza zemi. No Gaiziņkalna varēja redzēt tālas ugunis, kas vizēja deviņu pagastu māju logos. Slēpotāji ar kāpņu palīdzību salika sveces vislielākajā eglē Gaiziņkalna galotnē un aizdedzināja tās. Tā bija skaistākā eglīte, kādu viņi bija redzējuši.

Sveces lēnām liesmoja, mezdamas blāzmu sniegā. Tur stāvēja Andris, Sniega Roze, Līdums. Daugavietis. Rūsiņš, apkārtējo māju laudis un citi slēpotāji, kas bija saradušies no Rīgas. Bija atbraucis arī Ziemas biedrības priekšnieks Igāts, sporta ārsts Kangars un Tālavš, kas visu laiku turējās ēnā un no sāniem aplūkoja Sniega Rozi. Sveču gaismā viņa izskatījās vēl daiļāka kā dienā.

Tālu pāri kalniem izskanēja veca Ziemassvētku dziesma, un tad Līdums pilnā krūšu balsī uzsāka kādu citu, kas savilpoja visu sirdis. „... Kur reiz valdīja tauta varena, pielūgdama sirmo Pērkonu, tur ir tēvija, tur ir Latvija, mīļā baltā Dieva zemīte“, dziedāja Līdums un viņam pievienojās Sniega Rozes spēcīgais alts, skaistā Rīča, kuņģis arī bija uznācis kalnā. skaļais tenors un pārējo balsis.

Slēpotāji dziedāja, kamēr aizsmaka kakli un izdzisa sveces. Tad visi devās uz Gaiziņiem, kur lielajā istabā Maija bija uzklājusi vakariņu galdu senču gaumē: ar sklandu raušiem, medus misu, cūkas āņukuru un zirnītiem. Māla svečturis dega vaska sveces un smaržoja skuļas. Slēpotājiem, pārkāpjot sliekšni, paspruka skaļš „ai“. Tie bija negaidīti jauki Ziemassvētki.

(Turpinājums sekos.)

DARBA DIENESTA VĪRI IKDIENĀ

1. Darba dienests ir skola, kura jāiet visai jaunatnei, lai sagatavotos nākotnes atbildības pilsoņiem uzdevumiem. No darba dienesta jauniešu vidus izrauga un sagatavo nakošos vadītājus. Blakus fiziskam darbam, darba dienesta programā paredzētas mācības sabiedrīki-kulturālos un tehniskos jautājumos. Brīvā dabā, kalnos, darba dienesta vadītāji noklausās referātus.

2. Darba dienā bēdzoties jauniešiem dota iespēja savu brīvo laiku veltīt iemīļotam darbam. Kamēr viens vingrinās tēlniecībā, viņa darba biedrs atskaņo dzimtā novada melodijas.

3. Pēc peldēšanās seko „skaistuma kopšana“.

4. Laivas izbraucienos pa skaistākām Vācijas upēm skan dziesmas un mūzika. Divi kas spēlē visu, ko vien draugi vēlas.

5. Jautrajiem atpūtas brīžiem seko nodarbības. Jauniešus iepazīstina ar dažādu pasaules tautu dzīvi, kā arī izskaidro notikumus sabiedriskā un politiskā dzīvē. Visas mācības pēc iespējas notiek brīvā dabā.

6. Darba diena beigsies. Darba dienesta jaunieši dodas savās istabās. Ari še viss liecina par disciplīnu — katra lieta atrodas savā vietā. Lāpstas pie gultām liecina jauniešu gatavību ik brīdī stāties jebkādā darbā savas valsts un tautas labā.

Jaunatnes organizācijā aug un veidojas jaunā vācu darba cilts. Ar mūziku un dziesmām, stingrā ierindā, vācu zēni un meitenes dodas uz vasaras nometnēm.

JAUNĀ DARBA CILTS

Sniega puteņos un sakā austrumu frontē cīnās vācu karavīri. Lasot īsos frontes ziņojumus, mums grūti pat iedomāties, kādu varonību katru stundu, katru minūti jārada šiem vīriem, kas stāv kā klints, lai aizmurgurē dzīve varētu risināties netraucētā plūdmā. Tikai vīri ar dzelzs gribu varēja veikt to, ko spējuši vācu karavīri, un šie vīri savu pirmo rūdījumu guvuši plašākā jaunatnes organizācijā — Hitler'a jaunatnē.

Nacionālsociālisma mācības dibinātājam Adolf'am Hitler'am, uzsākot cīņu par Vācijas atjaunošanu, bija skaidrs, ka nepieciešama jaunatnes organizācija, kas audzinātu jaunatni nacionālsociālistiskā pasaules uzskatā. Tā 1926. gadā nodibinājās organizācija „Hitler-Jugend”. Lielvācijas Vadonis ļoti pareizi uztvēris jaunatnes psihi, uzsverdam, ka jaunatne jāveda pašai jaunatnei, jo tikai tad var pilnā mērā atraisīties

visi jaunatnes pozitīvie spēki un dotības. Pašvaldības princips pilnīgi atbilst jaunatnes kustības pamatnosacījumiem. Hitler'a jaunatnes vadītājs Arturs Axmann's veltī jaunatnes vadītājiem neierobežotu uzticību, un jaunatnes vadītāji savukārt cenšas atraisīt jaunatnē pašierosmi un patstāvību. „Tu vari!” ir devīze, kuŗai seko vācu jaunatne.

Hitler'a jaunatnes garu vislabāk raksturo Baldur'a von Schirach'a vārdi: „Hitlera jaunatne ir to vācu sadraudzība, kas neko neprasa sev. Tādēļ, ka tie neko negrib sev, viņi spēj visu savai lielajai tautai. Tā nav jaunatne ar jaunām tiesībām, bet ir paauzde, kas grūb izpildīt visgrūtākos pienākumus.”

Hitler'a jaunatnē ir apvienoti visi vācu jaunieši. Organizācija sadalās divās vecuma grupās: zēni no 10—14 gadiem sastāv kopībā, ko apzīmē ar „Jungvolk”, un meitenes tai pašā vecumā sastāv kopībā „Jungmädel”. Zēni, vecumā no 14—18 gadiem, apvienoti organizācijā „Hitler-Jugend”, un meitenes, vecumā no 14—21 gadam, — „Bund Deutscher Mädel”.

Hitler'a jaunatnes audzināšana ļoti vispusīga. Nodarbības atbilst katra zēna un meitenes veselīgajām dabiskajām tieksmēm. Hitler'a jaunieši lieku vērību veltī ceļošanai,

nometņošanai, sporta sacensībām un rotaļām. Visā Vācijā iekārtots plašs viesnīcu tīkls, kur savos sirojumos apmetas tikai Hitler'a jaunieši. Katra Vācijas jaunieša svētākais uzdevums ir izaugt par fiziski spēcīgu nacionālsociālistu, un tādēļ Hitler'a jaunieši rūdās visdažādākās sporta sacensībās un garākos pārgājienos.

Hitler'a jauniešu sasniegtie rezultāti sportā ir apbrīnošanas vērti. Pagājušajā gadā Hitler'a jaunieši Scheibe sasniedza sezonas labāko rezultātu trīssoļu lēkšanā — 14,72, 100 metru skrējienā Mlodek's spēja distanci veikt 10,8 sek., augstlēkšanā Tremel's sasniedza 1,85 m, tāllēkšanā vairāki Hitler'a jaunieši pārsēja 7 m līniju, 400 m distanci Schefer's veicis 48,6 sek., un 800 m Schüller's 1 m 56 sek. Tie visi ir rezultāti, ar kuŗiem godam var startēt visos lielākos starptautiskos sarīkojumos. Un to spējuši jaunieši, kas savas sporta gaitas tikko sāk.

Hitler'a jauniešus audzina arī par īstiem darba darītājiem visās dzīves nozarēs. Šogad Hitler'a jaunatnes darbs risināsies ar paroli „Vislielāko vērību jaunatnes apmācībai lauku darbos”. Hitler'a jaunatne ir Vācijas jaunā darba cilts. Tikai darbs izšķir un nosaka ikviena cilvēka vērtību, un vācu jaunatne to mācās jau ar pirmajiem soļiem.

No bērnu dienām vācu jaunatnē audzina cieņu pret savu tautu un valsti. Nometnes dienu beidzot, zēni paceltām rokām sveic karogu.

„Hitler-Jugend” lielu vērību piegrīz dažādām sporta nozarēm. Šaušanas vingrinājumi izvelo zēnus par vīriem ar asu skatu un drošu roku.

Visi uzņ. no „Laikmeta” archīva.

IERĀVĒJI

Kaimiņi Juris Spuriņš un Zanis Napucis vienmēr bija tie vīri, kas kopīgi gāja visiem pa priekšu ar labu priekšzīmi. Viņi lieliski izprata laiku. Viņi pirmie ar savām ģimenēm ielida pagrabā, kad karš bija pienācis Rīgai tuvāk par 500 kilometriem. Viņi pirmie izlida no pagraba, kad vēl bija cerības kaut ko atrast bolševiku izlaupītajos veikalos. Un kaimiņiem bija milzīgi krenči, kad Juris Spuriņš pārstepta mājās pilnu divpūru maisu papirosu, bet Zanis Napucis rokas ratiņos atstāja 112 pudeles šņabja. Viņi abi bija arī tie, kas visiem rādīja darbos skaisto saukli „kaimiņš palīdz kaimiņam“, jo Napucis pīpoja Spuriņa papirosus, kamēr tapetes nokvēpa, bet Spuriņš dzēra Napuča šņabi, kamēr uz melnajām tapetēm sāka lēkāt baltas pelītes. Kad nebija vairs ne papirosu, ne šņabja, viņi pirmie radīja, ko var veikt ar pašierosmi un cītīgu darbu. Spuriņš sāka bāzt ēaulītēs briežu sūnas uz pusēm ar ābeļu lapām un šīs dūmu nūdes laida tirgū par rubli ga balā, bet Napucis trīs dienās pārdeva 10 pudeles konjaka, kurā pat augstskolas ķīmiķis neka cita neatrastu, kā uz maizes ga rozām nostādīnātu ūdeni. Ceturtajā diena viņu smagi piekāva kāds dzērājs, kurā sirds prātu maizesūdens nemaz nebija ieliksmojis. Spuriņš ap to laiku pārstepta kāju dzīslas, divus kilometrus mūkdams no kārtībnieka. Kad viņi atkal sauāca kopā, viens klibodams, otrs ar pārsietu aci, norisinājās šāds dialogs:

Napucis: „Ar mūsu veikalēm kaut kas nav kārtībā!“

Spuriņš: „Labāk saki, ka ar šādu kārtību nav nekādi veikali. Mums jāpārorientējas!“

Un atkal jādod viņiem gods: viņi pārorientējās ļoti drīz. Viņi nedzinās vairs pēc lielas peļņas skaidrā naudā, bet pārslēdzās uz maģiārdzniecību.

„Tur taču mums nevar piesieties ne Kenterberijas archibiskaps.“ teica Spuriņš. „Ja es, piemēram, apmainu zīda zeķes pret 4 lampiņu radioaparātu.“

„Un kas man var aizliegt iemainīt pret ziepju gabaliņu saskādas kažoku?“ papildināja Napucis.

Viņi devas darbā: Spuriņš ar sievas apnēsatajām zīda zeķēm, bet Napucis ar gabaliņu miera laika tualetes ziepju. Vakarā viņi sanāca kopā.

Napucis ekspresis rokas ratiņos stūma līdz magopkoka kumodi, bet Spuriņš izbēra no sava portfeļa 1847 perlamutra krekla pogas. Abi bija tik sajūsmīnāti par saviem panākumiem un tik lielīgi, ka bezgala nolika otra mantu. Bet tā ka labiem kaimiņiem nekļūst naidoties, viņi nolēma dalīties uz pusēm. Napucis sapņēja 923 pogas un par tām atdeva Spuriņam visas kumodes atvilktnes. Otrā dienā viņi turpināja maiņas operācijas. Ap pusdienas laiku, lielā darba steigā viens otram garām skriedami, viņi tikai izdvesa:

Man tagad ir bērni ratiņi un tukša sīku muca!“

„Man sieviešu peldkostīms un akvārijs ar divām zelta zivtiņām.“

Vakarā viņi sanāca kopā un neuzticīgi pētīja viens otru.

„Hm... Es galu galā iemainīju šito te.“ Napucis nolika uz galda spolīti diegu.

„40. numurs? Laba manta!“ novērtēja Spuriņš. „Bet man ir šitāds.“ Viņš izņēma

no kabatas stikla sāls trauciņu ar nosīstu osu. Iestājās spiedīgs klusuma brīdis.

„Ja nu es riskētu nospert sievietai vēl pari zeķu?“

„Man vairāk tualetes ziepju nav.“

„Ja iedomājos, cik labi sākām...“

„Vai nu laimes mums nav, vai prasmes?“

„Vienkārši, mums pagadījies sastapties ar veiklākiem amatbrāļiem, un tas nozīmē bankrotu.“

„Nolādētie spekulanti!“

Abi kaimiņi ilgi gudroja un arī izgudroja. Viņi pārslēdzās, ja tā varētu teikt, uz partikas nozari. Sekmes atkal bija lieliskas. Drīz dažu laba godīga pilsoņa kundzīte cepa cūkas speķi, ka čurkstēja visa māja, un par kartiņu galas devu nīcīgi savilka degunu čokuriņā:

„Phe, 350 grami? Priekš kaķiem! Man ir svaigs speķis, man ir zāvēts šķiņķis, man ir divas zosis un viens tītars kā dzintars!“

Cukstot melsa, ka daudzās darba vietās esot tādi cilvēki, kas cita nekā nedarot, kā tikai pinoties ar slepenajiem piegādātājiem, lai par dārgu naudu iepirktu dažādas normētas preces sev un draugiem. Un tā ka treks uzkožamais prasa pēc stingra piedzēramā, tad atradās citi uzņēmīgi cilvēki, kas no piena kannas un veca velosipeda pagatavoja tādu spirta brūzīti, ka labāku pat Edisons neizgudrotu.

Cenu uzraudzības iestādes kļuva rosīgākas un drīz sagādāja lielu jautrihu avižu lasītājiem. atklādamas speķi zārkos, barokļus sieviešu brunčos un tītarus „tukšās“ kooperatīvu kastēs.

Tad kādu dienu sanāca atkal kopā abi kaimiņi — Spuriņš un Napucis. Gluži bēdīgi sanāca.

„Ja iedomājos tik, ka sākumā varējām cūkas atvest kaut kurā siena vezumā, kaut kurā malkas kaudzītē!“ viens nopūtās.

„Un kas varēja būt labāks par zārku un sieviešu lindrakiem?“

„Mums radās pārāk daudz sekotāju — tur tā vaina!“

„Ko nu vainas meklēt, jāmeklē jaunas iespējas.“

Kaimiņi sāka spriest un gudrot. Ko visu viņi izgudroja, to vēl neviens nezina, bet daži triki atklājās tīri nejauši, kad viņnedēļ

Purvalēpju mājās iemaldījās daži slēpotāji. Viņus pārsteidza šāda aina: kāds vīrs vadāja pa sētu garām suņu būdai saitē piesietu cūku, sauca: „Duksi, Duksi!“ un laiku pa laikam, pret cūku pagriezies, pats ierējās: „Vau, vau, vau!“ Suns būdā brīnījās un rūca, cūka miermīlīgi urkšēja. Vīrs noslaucīja sviedrus un nospļāvās:

„Kā nekā, tā nekā! Viņa nerej!“

„Kam jārej?“ brīnījās slēpotāji.

„Tai cūkai — Duksim!“

„To cūku sauc suņa vārdā par Duksi?“

„Vārdam viņa jau gandrīz klausā. Duksi!“

„Urr,“ atsaucās cūka.

„Kādēļ viņai jārej? Jums taču ir suns.“

„To cūku nopirka kāds rīdzinieks un uzdeva tā izdresēt, lai viņa klausā uz vārda Duksis un rej. Cirkum vajagot.“ Vīrs paskaidroja un pasminēja.

Slēpotāji paraustīja plecus un iejautājās, vai nevarētu dabūt krūzīti piena. Viņus noraidīja uz virtuvi, tur esot saimniece. Kad viņi iegāja virtuvē, dūšīga sieva sviesta klucim bēra virsū sagrūstu ķieģeļu smiltis. Daži sarkani sviesta ķieģeļi jau stāvēja uz galda.

„Vai tos arī cirkum taisāt?“ jautāja slēpotāji.

„Un kas jums tur būtu ko iebilst?“ atsaucās sieviete.

„Mēs tādēļ vien ieradāmies, lai pārliecinātos, vai šefa uzdevumus pareizi izpilda,“ pēkšņā iedvesmē samelojās slēpotājs.

„Nu, kā redzat, darām visu, ko varam. Velas grāpi pašlaik kausējam taukus. To grants kasti sētā redzējāt? Liesim taukus tai granti. Rīt, kā norunāts, vedīsim prom. Lai lik nāk pretim.“

Slēpotāji saskatījās. Kļuva tā nepatīkami, ka pēkšņi pamostoties trako namā. Valdīdams uztraukumu, sportists ierunājās:

„Ak taukus tai granti? Vai netecēs cauri?“

„Kaste cieta, un šai aukstumā tauki ātri sasals.“

„Tad jau labi. Tikai tā cūka gan vēl nerej, ko?“

„Es jau tūlīt teicu, ka tas par traku, bet jo kungs grāb un maksā, dresēs vēl kādu nedēļu. Svarā jau nu gan viņa drusku izkritas.“

Pamirkšķinājās ar acīm savam draugam, slēpotājs pēkšņi ieminējās:

„Bet kā būs ar tītariem un zosīm?“

„Ka būs? Es jau viņam teicu: kautu tītaru vai zosi zaķa ādiņā iešūt — tas būtu vienreiz nospļauties, bet dzīvus bāzt iekšā es neapņemos. Lai tad kungs sūta savus specialistus.“

„Tā jau būs jādara...“

Slēpotāji padzērās un laidās prom. Vakarā tie savā klubā nevarēja vien beigt stastīt par trako piedzīvojumu.

„Ak tas bija Purvalēpjos?“ kaut ko domādams atkartoja kāds klausītājs.

Viņam bija atlaususi gaisma par šiem miklainajiem slēpotāju pieredzējumiem.

Tādēļ nav nekāds brīnuma, ka otrā rītā uz helceļa cenu uzraudzības ierēdņi ļoti rūpīgi parbaudīja kadu ķieģeļu vezumu.

Vedējs sirdijās, ka aizkavējot pievest materialus steidzamai jaunbūvei.

„Kur tik miksti ķieģeļi der?“ brīnījās ierēdņi, ar dzelzs iesmu sabakstīdami pārdesmit ķieģeļu.

„Re, kadus sākusī taisīt?“ brīnījās arī vedējs.

„To grants kasti arī paturēsīm,“ teica ierēdņi.

„Tas nu gan par traku!“ barās vedējs.

„Nesakiel vis, liksim pakausēt, varbūt tek arā tīrie tauki, ja jau ķieģeļi jums no sviesta. Un nu dodiet šurp pasīt!“

Pasē bija Juŗa Spuriņa vārds...

Ja kāds vīrs nāks pa ceļu ar lielu suni, vārdā Duksi, kas dažreiz nereg, bet ierūšas kā cūka, tad droši tā vīra pasē būs Zaķa Napuča vārds. Bet ko var zināt, varbūt ka vispirms viņš gar mežmalu dzīs uz Rīgas pusi haru klibu zaķišu, kas savā starpā sarunājas zosiski un tītarski? Kā gudrie saka: brīnumi jau notiek arī ārpus zārka un sieviešu brunčiem!

J. SILIŅŠ

Ziemas viesi

Rudenim tuvojoties pazūd mums pazīstamie vasaras putni un to vietā parādās citi, kurus neredzējām ne pavasarī, nedz vasarā. Tie nāk no tāliem ziemeļiem, kur ziemas mēnešos klimats sevišķi bargs. Pūš auksti vēji, trako sniega vētras, griezdamās baltos virpuļos. Upes un ezeri aizsalst. Tad arī daļa turienes putnu meklē patvērumu un bariņu siltākos apvidos. Tie vai nu pa vienam vai nelielos baros uzsāk savus klejotumus — ceļojumus, pamazām virzoties uz dienvidiem, tā sasniedzot arī Latviju. Ja labi vērosim, tad rudens mēnešos, sevišķi oktobrī, novembrī un ziemas otrā pusē — februārī un martā, šādus ziemas viesus varēsīm saskaitīt 13—15 sugas. Ziemas nav vienādi aukstas, tāpēc katru zimu visas putnu sugas šejieni nesasniedz, bet mītnās kaut kur no šejienes ziemeļu apgabalos.

No minētiem putniem šoreiz apskatīsim skaistākos un interesantākos.

Zidaste, paegļu irbe (*Bombicilla garrula garrula*), ierodas pie mums jau oktobra sākumā. Ir prieks redzēt pirmo reiz šos diezgan drošos cekulainos tālo ziemeļu putnus, kas drusku lielāki par zvirbuliem. Šie skaistie putni atlaižas pie mums nelielos bariņos — ap 20—40 gab. Meklēdami bariņu — kokos palikušās ogas vai pumpurus, tie kāpelē pa krūmiem kā mazi papagaiļi, izdodami klusus svīpienus. Spalvas krāsa tiem iesarkani pelēka, pakaklīte melna, bet uz isākām līdšpālvām kā ar emalju uztriepti sarkani plankumi. Katra putnu olu kolekcionāra vēlēšanās iegūt kaut kādā ceļā šo tālo ziemeļu viesu olas, kas baltas kā ziemeļu sniegs, ar viegliem zili sarkaniem plankumiem.

Otrs tālo ziemeļu viesis — krūšu putns, ūdens strazds (*Cinclus cinclus cinclus* L.), ierodas pie mums, kad upes aizsalst. Tas strazda lielumā, melnām spalvām un baltu pakrūti. Salam iestājoties, šis putns redzams pie strauju upju ālīgiem un ūdenskritumiem, kur ar lielu pacietību vēro tumšās ūdens dzelmes, lai ieraudzītu kādu mazu zivtiņu. To ieraudzījis, krūšu putns kā bulka melas ūdenī, nirst un paliek tajā dažas sekundes. Drīz viņš atkal ir ārā, ar zivtiņu vai gliemezīti knābī, kurū notiesājis, no jauna uzsāk vērošanu ālīgi vai ūdenskritumā. Varbūt daži putni vilņos arī dabū galu, kur tos ūdens straume parauj zem ledus vai sakampj lidaka, bet dzīves instinkts ir liels un tāpēc par katru cenu barība jāatrod. Retos gadījumos tas kā perētājs atrasts arī pie mums. Ir vērts ziemas ekskursijās nogriezties no iebrauktā ceļa, lai šo interesanto putnu redzētu.

Baltā pūce, sniega pūce (*Nyctea nyctea* L.), apdzīvo Āziju un Amerikas polāros apgabalus. Eiropā kā perētāja sastopama Skandināvijas ziemeļu daļā, Lapzemē un Ziemeļkrievijā. Tā stalta un spēcīga, gandrīz ūpja liekumā. Pie mums parādās jau oktobra mēnesī. Mīl klajumus ar krūmiem un jaunām ataudziņām, no lieliem mežiem izvairās. Pateicoties baltajai krāsai, to var ieraudzīt tikai vērtīga acs. Perē tāļos ziemeļos — tundrā; ligzdu taisa zemē, kurā atrod 6—7 nelīri baltas olas. Pie mums baltās pūces galvenā barība zaķi, kurus tā viegli pieveic; netaupa arī irbes.

Augšā:
Baltā pūce.

Vidū:
Zidaste.

Apakšā:
Krūšu putns.

Staļins un Dzeržinskis roku rokā. Lielū draudzība netraucēja Staļinu dot pavēli Dzeržinska nonāvēšanai, kad tas bija kļuvis lieks.

Viena gada ilgais boļševiku valdīšanas laiks latviešus jau pietiekami labi iepazīstināja ar pasaules lielākā ārprāta režīmu. Viena gada sistās brūces latviešu tautai vēl ilgi nesadzīs, jo desmitiem tūkstošiem mūsu ģimeņu sēro par Sibīrijas tundrās aizvestiem piederīgiem, kamēr tūkstoši citu latviešu jaunekļu un viru čekas nomocīti un noslepkavoti tagad guļ smiltājā.

Pasaules lielākā slepkavu banda, kas Latvijā paguva valdīt tikai vienu gadu. Krievijā valda jau 24 gadus, visu savu valdīšanas ceļu nolejot asinīm. Terrors vadītāja un izpildītāja — čeka 24 gados izaugusi par ne zvēru, kam nepārtraukti slāpst pēc asinīm. Šis ne zvērs pāraudzis pār galvu arī saviem vadītājiem, aprijojot tos vienu pēc otra.

Pēc Ļeņina pavēles čeku nodibināja 1917. gada 20. decembrī un tās vadību uzņēmās polis Dzeržinskis. Viņš bija cēlies no izbijušas muižnieku dzimtas un terorista gaitas sācis jau ģimnazista laikos, piedaloties dažādās pretvalstiskās organizācijās.

Dzeržinskis izveidoja čeku par cilvēku medību institūtu. Uz sava priekšnieka pavēli čeka sāka nesaudzīgu izrēķināšanos ar dižciltīgajiem un inteliģenci. Sākās slepkavošana visos Krievijas novados. Ar savu priekšzīmīgo spiegošanas aparātu un labo apbruņojumu čeka kļuva bīstama pat augstākiem partijas vadītājiem. Droši vien nekad neizdosies noskaidrot, vai Ļeņinu tiešām nogalināja čeka uz Staļina pavēli, taču zīmīgi, ka vienu dienu pēc tam, kad Dzeržinskim par šo tematu bija saruna ar vēlāko čekas vadītāju žīdu Heršeli Jagodu. Dzeržinskis atrada nodurtu viņa darba istabā. Tajā pašā krēslā, kurā sēdot Dzeržinskis bija parakstījis tūkstošiem nāves spriedumu, viņu atrada ar dunci kaklā. Ir ziņas, ka Dzeržinskis uz Staļina pavēli pēc pašas čekas metodēm „nogādājis pie malas” Jagoda.

Slepkavu tronī Dzeržinskim sekoja viņa tuvākais līdzdarbinieks Menšinskis, arī polis, kas pēc 1905. gada revolūcijas bija emigrējis uz ārzemēm un atgriezies tikai pēc boļševiku nākšanas pie varas. Sākumā Menšinski iecēla par finanču komisāru, vēlāk par konsulu Vācijā. 1919. gadā kā partijas prezidija pārstāvi Menšinski nosūtīja uz čeku.

Pēc Dzeržinska noslēpumainās nāves Menšinskis uzņēmās čekas vadību. Viņa laikā sevišķi attīstījās un izveidojās rafinētās spīdzināšanas metodes. Pats čekas priekšnieks tiek uzskatīts par autoru daudziem spīdzināšanas aparātiem.

Taču Menšinska valdīšanas laiks bija īss. Diviem poļiem asiņainajā tronī sekoja žīds Heršels Jagoda, pēc citiem avotiem Jehuda. Viņš cēlies no kādas Polijas pilsētas geto un kā droģista māceklis ieradās Nižnijnovgorodā. Arī Jagodas politiskā pagātne nav sevišķi ievērojama. Krievijas pilsoņu kara laikā viņš bija 5. armijas politiskais komisārs.

Čekā Jagoda atrada sev isto darba lauku. Sākumā viņš darbojās Kazanā, bet vēlāk pārvietojās uz rietumiem un uzmanīja pār robežu bēgošos krievu emigrantus, rīkojot uz tiem īstas medības. Šis postenis Jagodam deva krietnus ienākumus, jo krievu inteliģence un muižnieki, kas mēģināja slepus pāriet robežu, nesa līdz ievērojamas vērtības zeltā un dārgakmeņos. Būdam centīgs Dzeržinska skolnieks, Jagoda drīz vien vērsa uz sevi Staļina un Kaganoviča uzmanību, kuri Jagodā redzēja sev noderīgu cilvēku.

Jagodam uzņemoties čekas vadību, tajā notika daudzi pārkartojumi. Vispirms mainīja nosaukumu — čekas vietā radās GPU, ko vēlāk mainīja uz NKVD. Taču nosaukuma maiņa negrozīja šīs iestādes raksturu. Žīda Jagodas vadībā čeka kļuva vēl bries-

Trešais čekas priekšnieks — žīds Heršels Jagoda - Jehuda.

īgaka. Jagoda čekas spīdzināšanas metodes izveidoja līdz pilnībai, bez tam labi izprotot varas vērtību, Jagoda noorganizēja īpašu čekas armiju, kas bija apbruņota vismodernākiem ieročiem. Bez kājnieku vienībām Jagodas rīcībā bija īpašas tanku, artilērijas un aviācijas daļas, kas klausīja katram Jagodas mājienam. Viņš noorganizēja visā valstī arī plašu spiegošanas un novērošanas dienestu un nodibināja atsevišķu čekas radiodienestu. Tādā kārtā čeka izveidojās par valsti valstī, kļuva par varu, kas bija bīstama pašiem augstākiem boļševiku varas viriem.

Jagodas laika čeka uzsāka plaša rakstura zemnieku t. s. „kulaku” apcietināšanas. Nepilna gada laikā apcietināja vairāk kā 5.000.000 zemnieku tikai par to, ka tie atteicās iet kolchozos. Šai akcijai bija divi labumi — čeka atbrivojās no neuzticamiem ļaudīm un reizē arī sagādāja bezmaksas darba spēku stratēģisku darbu veikšanai. Apcietinātos lielās partijās nosūtīja dažādos darbos vistālākos valsts novados. Arestantu noņemnes auga kā sēnes pēc lietus gan Baltās jūras piekrastē, gan Uralos, gan citur visur, kur vajadzēja ko celt vai būvēt. Boļševisma ienaidnieki bija tie, kas izraka Baltās jūras kanāli, izbūvēja metalfabrikas Uralos un veica neskaitāmus citus darbus, ko boļševiki pierakstīja kā nopelnu „sociālistiskai celtniecībai”.

Čekas žīdi, sadarbojoties roku rokā, neaizmīrsa arī sevi. Jagoda bija salaupījis miljonus, kas zeltā un dārgakmeņos ar uzticamu cilvēku starpuieciību bija nogādāti Amerikas un citu valstu banku seifos. Jagoda nebūt nedomāja visu mūžu pavadīt padomju paradīzē. Viņš bija parūpējies par bezrūpīgu dzīvi kapitālistiskā Amerikā. Taču Jagodas nodomi nepiepildījās. Arī viņam vajadzēja sekot saviem priekšgājējiem — Dzeržinskim un Menšinskim.

Jagodas vadzīs lūza, kad viņš, pārvērtējis savas spējas, mēģināja savā varā gūt arī Staļinu. Čekas priekšnieks bija licis Kremli izveidot smalku spiegošanas un noklausīšanās aparātu. Visos kaktos bija ierīkoti mikrofoli un pieslēgumi Kremļa slepenajiem telefona vadiem. Jagoda gribēja zināt visus Staļina nodomus. Tas Staļinam šķita par daudz. 1938. gadā sākās kārtējais process pret boļševisma ienaidniekiem un šoreiz uz apsūdzēto sola atradās arī varenais čekas priekšnieks Jagoda.

Atbrīvotā čekas priekšnieka posteni šoreiz izpēmuma veidā nenāca vis žīds, bet īsts krievs — Nikolajs Ivanovičs Ježovs. Viņš bija cēlies no reliģiozas dzimtas un vecāki tam bija nodomājuši garīdznieka karjēru. Taču dēls nolēma iet citus ceļus. Strādājot par mācekli Pēterpilī, jaunais Ježovs pieslējās boļševikiem. Ježovs bija maza auguma, gandrīz punduris, likām kājām, bālu seju un viennēr jauni spigojošām acīm. Viņš ienīda visus, kas bija lielāki vai gudrāki par viņu. Tās bija nepieciešamas īpašības, lai gūtu panākumus boļševistiskajā terrors organizācijā.

Ježova kalnā kāpšana sākās pēc viņa precībām ar kādu Minskas žīdu tirgotāja meitu. Iekļuvis žīdu aprindās un guvis to atbalstu, Ježovs sāka savu karjēru. No vienkārša armijas politiskā komisāra Ježovs ātri izvirzījās partijas vadošo viru rindās un 1927. gadā

Ježovs — kas „likvidēja“ 386 ģenerāļus un 35.000 virsniekus.

iekļuva Ukrainas boļševiku partijas centrālkomitejā, pārīš gadus vēlāk viņš bija jau lauksaimniecības tautas komisārs un kadru priekšnieks. Židu atbalstīts, Ježovs vērsa uz sevi augstāko boļševiku uzmanību un Staļins viņam uzdeva izmeklēt Kirova nāves lietu. Ar to Ježovs sāka savu darbību čekā.

Čekas pārvaldes namā Lubjankā 101. istabā tagad sēdēja virs, kas ienāda ikvienu un visus. Ježova laikā čekai bija darba pārpilnam. Sākās bezgalīgās tīrīšanas gan partijā, valsts pārvaldes aparatā, gan fabrikās un laukos. Vispirms Ježovs „likvidēja“ pēdējos trockistus un zinovjevistus. Tad nāca kārta dažādiem „kaitētājiem“. Armija nošāva 386 ģenerāļus un 35.000 virsniekus — Ježovs nemilēja nodarboties ar sikumiem.

Arī ceturto valdnieku slepkavu dinastijā sagaidīja iepriekšējo liktenis. Kremļa varas vīriem Ježovs sāka likties pārāk bīstams. Čekas viru miesas sardze viņiem šķita kā cietumsargi un viņi paši Kremlī jutās kā ieslodzītie.

1938. gadā Ježovu atcēla no čekas priekšnieka amata un iecēla par ūdenstransporta

komisāru. Šajā amatā viņš nepalika ilgi. Izsviests no čekas, Ježovs sāka nepartraukti dzert un kļuva ārpriekš.

Latvieši iepazīnās ar čeku, kad tās priekšgalā atradās piektais valdnieks — Lavrentijs Pavlovičs Berija. Līdzšinejo piedzīvotumu mācīts, Staļins nolēma, ka čekas priekšnieka postenis ir pārāk nozīmīgs, lai tajā ieceltu nepazīstamu cilvēku. Par piekto čekas priekšnieku Staļins izvēlējās savu tautieti un ciešu līdzdarbinieku Beriju. Berija dzimis Kaukāzā un studenta laikos pieslējies boļševikiem. 1921. gadā Beriju sastopam kā čekistu Tiflisā, dažus gadus vēlāk — kā čekas nodaļas priekšnieku Aizkaukāzā. 1934. gadā Beriju iecēla partijas centrālkomitejā. Pēc Ježova krišanas Beriju iecēla par čekas priekšnieku — iekšlietu tautas komisāru. Gatavojoties karā un jūtot tautas nemieru ar boļševisma režīmu, 1941. gada 31. janvārī Berijam papildus čekas priekšnieka amatam piešķīra vēl valsts drošības ģenerālkomisāra posteni. Staļina tautieša un līdzstrādnieka Berijas rokās tagad atradās milzu vara. Čekas sardzi Kremlī komplektēja vienīgi no grūžiniekiem. Tagad Staļins jutās drošs. Grūžinu sardze vairs nevarēja noklausīties un izspiegot Staļina telefona sarunas krievu valodā. Staļina apmeklētāji savukārt nesaprata nevienu vārdu, ko Staļins pieņemšanas laikā teica savai sardzei.

Berija centās attaisnot Staļina uzticību. Slepkavu dinastijas pēdējais valdnieks varēja rīkoties vēl plašāk kā viņa priekšgājēji. Viņa rokās bija nodoti jauni miljoni boļševisma jenaidnieku Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Somijā, Polijā un Besarabijā. Šīs zemes viena gada laikā pārdzīvoja šausmas, ko tautas Padomju savienībā cietušas vairāk kā divus gadu desmitus. Tūkstoši latviešu,

Berija — pēdējais valdnieks slepkavu dinastijā — vēl tagad turpina savu darbu.

lietuviešu, igauņu un citu boļševiku iepemto tautu piederīgie mēnešiem ilgi smaķa čekas pagrabos, lai pēc bezgalīgām spīdzināšanām saņemtu lodi. Desmitiem tūkstošu latviešu, lietuviešu un igauņu jūnija pēdējās dienās čeka izrāva no mājām un darbu vietām un līdz ar sievietēm un mazie bērniem izsūtīja uz Sibīrijas tundrām. Nav nevienas ģimenes Latvijā, kuņai kāds radnieks, draugs vai paziņa nebūtu kritis par upuri asinskārajai čekai.

Pēdējais čekas priekšnieks vēl turpina savu slepkavošanas darbu boļševiku pārvaldītos apgabalos un, kā pēdējās ziņas liecina, viņa darbs nav mazinājies. Masu slepkavības turpinās, bet nav tālu laiks, kad arī pēdējam slepkavu dinastijas pārstāvim būs jādod pārskats par savu darbu. Čeka ir aprijusi savus līdzšinējos priekšniekus, pēdējam būs jāpazūd no zemes virsas līdz ar visu boļševismu. Kl.

ŽĪDI ANGLIJAS GALMĀ UN VALDĪBĀ

Židi Anglijas galmā un valdībā.

Drīz pēc kara sākšanās Eiropā — 1939. g. 12 septembrī — židu cionistu starptautiskās organizācijas vadītājs Chaims Veicmans ar vēstuli Čemberlēnam nodeva Anglijas valdības rīcībā pasaules židus ar visām viņu organizatoriskām un tehniskām iespējām. Tīri dabīgi rodas jautājums, kā gan Anglija tik cieši sapinusies ar židiem, kāpēc tieši židi tik aktīvi atbalsta Angliju? Atbilde rodas, izsekojot Anglijas vēsturei, jo patiesi tā ir arī židisma vēsture.

Pirmie židi Anglijā.

Nav skaidri zināms, kad Anglijā iecelojuši pirmie židi. Lielākas židu apvienības Anglijā rodas pēc normaņu iebrukuma (1066. g.). Tie ir bēgļi no Francijas un citām Eiropas cietzemes valstīm. Vidusšķiras trūkuma dēļ viņi Anglijas feodālajā iekārtā drīz vien kļūst par finansistiem. Jau krusta karu laikā viņi ir ievērojami naudas aizdevēji. Viņi sagādā naudu pat tādām „ajadzībām“, kā kristīgo baznīcu būvei! Vēlākos gados židi, financēdami karali un galmu, prot izkaulēt sev arvien lielākas tiesības.

Žids Perkins Varbeks 1499. gadā pat iedomājās sevi izsludināt par Anglijas troņa pretendentu. Viņš bija Eduarda IV galmam tuvā kristītā žida Džona Osbeķa dēls un karaļa krustdēls. Tautā rasiski veselīgais

nāids pret židiem paliek. Židi kļūst par parastiem skatuves tipiem. Arī Šekspīrs šai laikā rada neaizmirstamo Venecijas židu Seiloku.

Angļi — Izraeļa bērnu pēcteči.

Židu panākumiem Anglijā sagatavo ceļu puritānisms. Tas sevišķi uzplaukst pēc Kromvela uzvaras pār karaļa partiju. Puritānisms balstās uz bībeles veco derību. Kā židi tajā apzīmēti par Dieva izredzēto tautu, tāpat puritāņi sevi uzskata par Izraeļa bērnu misijas turpinātājiem un piepildītājiem. Puritānisms pat apzīmē angļus tieši par 10 pazudušo izraeļu cilšu pēctečiem. Kāda jūdu ķēniņa meita esot bijusi teiksmainā iru ķēniņa Herimana sieva un ataicinājusi pie sevis Anglijā pravieti Jeremiju. Pēc citas versijas Anglijas pirmiedzīvotāji esot no izraeļu cilts bethsak, arī sacae vai sakši, kas cauri Eiropai iecelojuši Anglijas salās. („Times“ tā rakstīja vēl 1937. g. 1. okt.). Šos divainos (lai neteiktu plānpriekšgāj) ieskatu vēl tagad zinātniski pārstāv divas organizācijas: Britu - Izraeļistu federācija un „Anglo-Judeans“. Tā tad angļu karalim cēlies no židu ķēniņa meitas klēpja un ir Davida troņa modernais turpinājums! Kromvelam gan vairāk bija vajadzīgi židu kapitāli, bet puritānisms arī māca, ka ar laicīgo mantu svētītie ir Dieva iz-

redzētie. Tā Kromvels, sagādājis sev Anglijas židu palīdzību, pārvilka savā pusē arī tos viņu ciltsbrāļus, kas citās zemēs turēja savās rokās pasaules tirdzniecību. Kromvelam vajadzēja stipru floti cīņai ar Holandi. Židi viņam palīdzēja, bet nepiemirsa arī sevi, iegūdami Anglijā svarīgu stāvokli tirdzniecībā un finansēs.

Karali palīdz židiem.

Pēc Kromvela nāves židus savā aizsardzībā ņēma karalis Kārlis II, par to pieprasīdams galma izdevumu segšanu. Židiem tas bija izdevīgs veikals, jo tā viņi piekļuva vēl tuvāk galmam. Židi iemantoja arī Vilhelma III (1688.—1712.) labvēlību, dodami naudu viņa ekspedīcijai pret Jēkabu II. Troni uzkāpis, Vilhelms II piešķīra židiem jaunas privilēģijas. 1753. g. izdeva likumu, ka židi pēc 3 gadu nodzīvošanas var iegūt pilsonību. Tautas protesta dēļ šis likums gan tai pašā gadā bija jāatceļ. Ja nu židi nevarēja šādā ceļā iekļūt angļu sabiedrībā, tad viņi to centās panākt ar savu bērnu kristīšanu. Tā radās arī „angļu“ ministru prezidents Disraēli. Brīvmūrnieki, metodisti un citas sektes palīdzēja židiem kāpt uz augšu.

Židi palīdz karaliem.

Neatkarīgi no tā židi veidoja savu saimniecisko varenību. Te ļoti ievērojama loma

piekriņot Rotšildu dzimtai. Londonas atzarojuma ciltstēvs ir Natans Maiers Rotšilds (dz. 1777. g.), kas Anglijā ieeļoja 1798. g. un sāka ar drānu un formas tērpu veikalu Manchesterā. 1804. g. viņš pārcēlās uz Londonu. Ar precībām viņš kļuva par Londonas baņķiera Mozus Montefiore svaini. Viņš arī nodibināja Rotšildu bankas nodaļu Londonā un 1808. g. jau sagādāja valdībai 800.000 mārc. Šo naudu Natans Rotšilds ieguva, laizdam apgrozībā vērtspapirus, kas viņam nepiederēja. Viņa nozīmi vēl vairāk nostiprināja veikli izmantotais ziņu dienests starp Rotšildu namiem Eiropas lielākajās galvaspilsētās. Tā, piem., Natans Rotšilds Londonā pirmais saņēma ziņas par Blichera un Vellingtona uzvaru pie Vaterlo un nekavējās to izmantot biržā.

Žīdi „iesturmē“ parlamentu.

Līdztekus „šeftēm“, žīdi neaizmirsā bīdīt uz priekšu savu tiesību likumus. Iznākumā 1835. un 1837. g. žīdu lielmaņus Davidu Zalamanu un Mozu Montefiore ievēl par Londonas šerifiem, bet 1838. g. Natana Rotšilda dēlu baronu Lionelu de Rotšildu kā liberāļu kandidātu ievēl pat apakšnamā. Viņš savu vietu nevar ieņemt, jo atsakās nodot parasto zvērestu, ka rīkosies „pēc labākās kristieša apziņas“. Žīdi iesāk cīņu par zvēresta formulas grozīšanu un 1854. g. arī panāk, ka parlaments nosaka zvēresta tekstu pēc vajadzības. Lionels Rotšilds kā pirmais žīds iekļūst apakšnamā. Tā kā Disraēli bija iestājies par zvēresta grozīšanu, Rotšilds izgādā viņam ministra vietu lorda Derbija kabinetā 1858. g. Žīdi sāka izrādīt arī savu aktivitāti ārējā politikā. Rotšildi nostājās pret Bismarku, kad viņu kapitālus apdraud Prūsijas—Austrijas karš. Londonas Rotšilds kūda Anglijas valdību, Parīzes Rotšilds mēģina panākt Francijas iestāšanos karš pret Prūsiju, bet Vīnes Rotšilds spiež Austriju, lai tā nekaņo un uztur mieru par katru cenu. Te viņiem vēl panākumu nav. Kad izceļas Francijas—Vācijas karš, Parīzes Rotšilds atkal cenšas dabūt palīgos Angliju. Rotšildu svaru raksturo jau tas, ka Napoleons III 1870. g. personīgi lūdž Maieru Alfonsu Rotšildu ar Lionela Rotšilda un Disraēli palīdzību panākt Anglijas iekļaušanos franču pusē. Arī šoreiz žīdu intrigas vēl paliek bez sekmēm: Francija spiesta karot viena un zaudēt karu.

Žīdi iekāpo austrumus.

Rotšildiem cienīgi nostājās blakus sers Mozus Montefiore, kas ieguvis dižcilību pie karalienes Viktorijas, un sers Alberts Abduļa Sasūns — tropa padomnieks Indijas lietās. Savas varas kalngalus žīdi sasniedz 1874. g., kad Disraēli kļūst ministru prezidents. Anglijas politikas lielā interese nu pievēršas austrumiem, kur vajadzīga aizstāvība žīdu veikalim. Te jāpiezīmē, ka arī jau agrāk — 1839. g.—1842. g. Anglija karoja ar Ķīnu žīda Davida Sasūna opija tirdzniecības dēļ. Šis Davids Sasūns ir vēlākā barona Alberta Abdulas Sasūna tēvs un 1939. g. mirušā Čemberlēna valdības ministra sera Filipa Sasūna senčis. Filipa Sasūna meitu apprecējis marķīzs Čolmondels, kuru Eduards VIII (Vindzoras hercogs) iecēla par savu pirmo kambarsulaini. Pirmais lielais veikals, ko Disraēli veic kopā ar saviem rases biedriem, ir Suecas kanāla akciju uzpirkšana. Ka šīs akcijas Ēģiptes ķēdīs pārdodu, to Lionels Rotšilds uzzina no Parīzes banku žīda Openheimera, kas pusi nopircis Francijai. Karaliene pēc Disraēli priekšlikuma piekriņot otras akciju puses pirksšanai, bet 100 milj. mārc. sagādā

Lionels Rotšilds. Sākas viņa draudzība ar Velsas princi — vēlāko Eduardu VII, kas nu ierodas visos Rotšilda svētkos. Žīdiem ceļš uz augstākās aristokratijas namiem atvērts. Sākas lieliska saradošanās: Lionela Rotšilda brāļa meita Antonija kļūst Harvikas grāfa dēla Elio Jorka sieva, otru meitu apprec lords Betersi, bet Maiera Amšeļa Rotšilda meita Ilana kļūst ērla Rosberi sieva. Rotšilda dzimta sāc cīņu par žīdu stāvokļa uzlabošanu Balkānu valstīs un Krievijā. Berlīnes kongresā 1878. gadā Disraēli, kas starplaikā ieguvis dižcilību kā ērls Bekonsfilds, ceļ priekšā Rotšildu „notu“ Eiropas valdībām, un kongresa 44. pants arī garantē žīdiem pilsoņu tiesības Balkānu valstīs!

Žīdu veikalī un Anglijas politika ir viens.

Kad 1880. g. Disraēli atstāj savu posteni, Anglijas ārlietu politikā jau tik tālu ievilkta žīdu tiklos, ka viņi turpina attīstīt savus veikalus jau zem Anglijas lozunga „nodrošināt ceļu uz Indiju“. Suecas kanāla akciju pirksšanai beidzot seko pilnīga Ēģiptes ieņemšana. Pirms tam Ēģipte saņem Anglijas aizdevumu 170.000 milj. marķu, ko sagādā Lionela Rotšilda mantinieks Nataniels Maiers Rotšilds. Viņa panākumi angļu politikā tik lieli, ka viņš jau 1885. g. kā lords iekļūst augšnamā. Tur viņam drīz seko otrs žīds — lords Perbraits.

Cionisma lietas labā jāizveido žīdu veikalī Tuvajos Austrumos. Rotšildi meklē citus noderīgus žīdus. Par vienu tādu izraugās sākumā mazu perlamutra gliemežnicu tirgotni Marku Zamuēli, kas vēlāk kļūst lords Birsteds. Viņš iesprauca par starpnieku Krievijas eļļas eksportā no Batumas. Viņa firma jau 1897. g. kļūst tik spēcīga, ka var nodibināt „Shell Transport und Trading Co“. 1902.—1903. g. Zamuēls slēdz līgumu ar „Koninklijke Nederlandsche Maatschappij“ par „Koninklijke Shell Konzern“ dibināšanu un 1912. g. Rotšildu Parīzes nams koncertam nodod arī savus Krievijas naftas avotus. Tā angļu imperijas un žīdu veikalu aizsardzībai Anglijas karakuģi nodrošināti ar šķidro degvielu, un 1915. g. Anglijas admirālitate izsaka Markam Zamuēlim oficiālu pateicību.

Žīdu veikalī un angļu politika iet roku rokā arī Dienvidāfrikā. Hamburgas izceļotājs žīds Alfreds Beits, Londonas izceļotājs Bernējs Berneto un Julius Vernhers kompanijā ar angļu Sesilu Rodu sagrābj savās rokās visas zelta un dimantu raktuves. Kad Alfreds Beits pārceļ firmu uz Londonu, viņam piešķir sera titulu. Tā Anglija apliecina, ka šī žīda veikala intereses ir arī Anglijas valsts intereses. Radīts pamats buru kamaram!

Pasaules kara sagatavotāji.

Vācijas iedzīvotāju skaita, bagātības un izglītības neapturamais pieaugums šķīta Anglijai kā tiešs apdraudējums. Pēc karalienes Viktorijas nāves, kad tronī uzkāpa Rotšildu draugs Eduards VII, sākās Vācijas ielenkšanas politika. Nākam sabiedroto iegūšanai noderēja lieli aizdevumi Krievijai un Itālijai, ko veica Rotšildi. Anglijas rīcību tālāk noteica žīdi, kas pirms pasaules kara un tā laikā atradās pie valdības stūres:

Herberts Lui Zamuēls (Sir Samuel of Mount Carmel) — vēlāk pirmais Palestīnas augstais komisārs — kopš 1905. g. bija iekšlietu ministrijas parlamentārais apakšsekretārs, 1909.—1910. g. un 1915. g.—1916. g. ka Lečesteras hercogistes kanclers bija Askvita kabineta loceklis. Loida Džordža kabinetā 1916.—1918. g. viņš bija iekš-

lietu ministrs. Rufus Izāks (Rīdingas marķīzs) bija 1912. g. kabineta loceklis, vēlāk speciālā uzdevumā gādāja par Amerikas palīdzību, 1921.—1926. g. bija Indijas vicekaralis. Edvins Montegjū (baņķiera barona Sveitlina - Montegjū otrais dēls) 1910.—1914. g. bija Indijas lietu parlamentārais apakšsekretārs. 1916. g. — municijas ministrs. 1917.—1922. g. viņš bija Indijas lietu ministrs. Sers Alfreds Morics Mondss (lords Melčets) — angļu ķīmiskās rūpniecības noteicējs — 1916.—1921. g. bija pirmais darba komisārs, bet 1921.—1922. g. tautas veselības ministrs. Šai buķetei vēl pieskaitāmi naudas vīri: daudzie Rotšildi, vairāki Montefiores, Zamuēji, Zamuēls Montegjū, Goldsmids u. c.

Žīdi prasa sev Palestīnu.

Visi viņi un viņu radi pūlējās Anglijas labā, neaizmirdami saņemt peļņu, atlīdzību un titulus, bet kā galveno prasdami no Anglijas Palestīnu par žīdu nacionālo mītni. Šis jautājums radies jau 19. gadsimta sākumā. 1845. g. nodibināta žīdu kolonizācijas sabiedrība. 1849. g. Mozus Montefiore Palestīnā nodibina vīnkopības un lauksaimniecības kolonijas žīdiem, ko uzdod aizstāvēt Anglijas konsulam. Kad cionistu organizācijas dibinātājs Herclss 1896. g. nāk atklātībā par dibināmo žīdu valsti, Anglijā tas atrod ļoti daudz dzirdīgu ausu. Koloniju ministrs Jozefs Čemberlēns 1903. g. Herclu aicina uz Londonu un žīdu valstij piedāvā daļu Ugandas kolonijas, bet žīdi prasa Palestīnu. Pasaules karš žīdiem šķiet īstais laiks sasniegt savu mērķi. Londonā apspriežas cionistu vadonis Čaimss Veicmans, sers Herberts Zamuēls un Arturs Balfurs. Amerikā tai laikā Lui Brandeis dabū cionistu pusē prezidentu Vilsonu. 1916. g. Anglijas un Francijas stāvoklis prasa nekaņējošu palīdzību no Amerikas. Žīdi strādā Anglijas un savā labā, un 1917. g. februārī Veicmans var ziņot, ka angļu intereses pilnīgi saskan ar cionistu mērķiem, bet tā pašā gada novembrī ārlietu ministrs Balfurs paziņo, ka valdība piekriņot žīdu nacionālās mītnes radīšanai Palestīnā un par to gādās ar visiem spēkiem. Sekas bija, kā to visi vēl atceras, asiņaini notikumi Palestīnā, kur arabi aizstāvēja savu zemi, bet angļu kara-vīri lēja savas asinis par žīdiem.

Anglija pāržidojas.

Vienmēr ciešākai angļu un žīdu sadarbībai seko aristokratijas pāržidošanās, tāpat arvien židiskāka kļūst Anglijas politika, saimnieciskā un kultūras dzīve. Žīdi, kas ieņem augstu stāvokli Anglijas valsts un sabiedriskā dzīvē, tai pašā laikā vada arī tīri židiskas orgauizācijas „Anglo-Jewish Association“ un „Board of Deputies of British Jews“, kuru darbība sniedzas tālu pāri Anglijas imperijas robežām. Tā ikkatra rīcība pret žīdu interesēm atrod dzirdīgas ausis un asus pretsoļus Anglijā. Un tūlīt pēc nacionālsociālisma uzvaras Vācijā 1933. g. žīdi nodibināja organizāciju „Jewish Council for Boycotting German Goods and Services“ saimnieciskam karam pret Vāciju. Kad Vācija atbildēja ar autarkiskas saimniecības uzbūvi, žīdi gāja tālāko ceļu — meklēja Ruzvelta palīdzību un nerimās līdz sākās atklāts karš pret Vāciju. Ne velti Ruzvelta draugos un padomdevējos ir arī Amerikas lielbaņķieris žīds Bernards Baruchss! Ja žīdu interešu aizstāvēšanai vairs nepietiek ar Anglijas metropoles, domīniju un koloniju armijām, viņi liek par sevi liet arī Amerikas Savienoto valstu pilsoņu asinis.

K. K.

KO DARBĀ NEDRĪKST AIZMIRST

Mēs dzīvojam veselības kopšanas un racionālizēšanas laikmetā. Straujais dzīves temps arī lielu darba spraigumu. Viss tas stipri piepūlē cilvēku miesīgi un garīgi. Vēl jo vairāk tādēļ, ka modernās dzīves iekārta, kur mašīnām piekrīt arvien lielāka nozīme, saista darba darītāju arvien vairāk un vairāk pie vienas vietas, nem iespēju kustēties. Bet kustība ir visas dzīves pamats. Ikviens, kas jūtas vesels, sajūt dziņu kustēties.

Kustību trūkums vienlīdz nelabvēlīgi atsaucas ir uz fiziska, ir uz garīga darba ražīgumu. Nepārtrauktā darbā nogurdināts organisms, piepūlētas smadzenes nekad nevar dot darba ražīguma maksimumu. Visvairāk no kustību trūkuma cieš garīga darba strādnieki, kas stundām ilgi spiesti sēdēt saliektām mugurām, uz priekšu noliektu galvu, bieži vien pie tam vēl slikti vēdinātās telpās. Garīgā darbā visu laiku jau tā nepārtraukti piepūlētas smadzenes. Svaiga gaisa un kustību trūkuma dēļ tās pārmērīgi pieplūst asinīm, sekas — asins spiediena sistēmatisks pieaugums un neizbēgams pagurums, priekšlaicīga nolietošana.

Vairumam dažādos arodos nodarbināto cilvēku savā ikdienišķā darbā nākas ilgāku laiku iēpemt vienu un to pašu ķermeņa stāvokli — vai nu sēdot vai stāvot. Bieži strādniekiem nākas darboties stipri noliecoties uz priekšu, kas ir sevišķi nogurdinoši. Ja enerģijas patēriņu organisma pilnīgā miera stāvoklī pielīdzina nullei, tad sēdus stāvoklī — ir 4%, stāvus — 12% un noliecoties jau 55% un pat vairāk. Viegla darba gadījumā nogurums tā tad pa lielākai daļai nāk uz stāvēšanas rēķina. Darba racionālizēšana prasa, lai uzņēmumos, kur mašīnai un cilvēkam jāveic kopīgs uzdevums, ar minimālo enerģijas patēriņu panāktu maksimumo vērtību ražošanu. Mēģinājumi novērst katru lieku enerģijas un spēka patēriņu darba laikā, kur nākas stāvēt, dodot iespēju strādniekiem un darbiniekiem sēdēt, vēl nebūt neatrisina dabiska noguruma iespējamo novēršanu, jo arī stundām ilgā sēdēšana ir saistīta ar noguruma parādībām. Šim noguruma parādībām ilgstošas stāvēšanas vai sēdēšanas gadījumā drīz vien var sekot nopietni veselības traucējumi. Kad cilvēks sēd, pie tam vēl stipri saliecies uz priekšu, plaušas var darboties tikai aprobežoti un tādēļ tiek traucēta organismam tik nepieciešamā vielu maiņa. Asins no plaušām nespēj pienācīgi piegādāt audiem nepieciešamo skābekli un savukārt novadīt uz ārieni sakrājušos ogļskābi. Tā sekas — cilvēks jūt nogurumu, viņam zūd darba prieks.

Ilgstošas sēdēšanas jaunums ar to vēl nav izsmelts. Ķermeņa nenormālā stāvokļa dēļ sēdēšanas laikā diafragmai nemitas dabiskās izplešanās un saraušanās iespējas. Rodas spiediena pieaugums uz iekšējiem orgāniem, kam seko asins cirkulācijas traucējumi. Tas vispirms nelabvēlīgi atsaucas uz zarnu darbību. Vielu maiņas procesu tas viss vēl vairāk pazemina.

Lai pa daļai novērstu šīs ilgstošas sēdēšanas jaunās parādības, jācenšas iēpemt pēc iespējas ērtāku, pareizāku ķermeņa stāvokli sēdot. To vislabāk sasniedz nodrošinot mugurai uz ārieni izliektu atbalstu ar ērtu krēsla atzveltni (skat. 5. attēlu).

Mēģinājums pēc iespējas ilgāk pareizi sēdēt, ar nesaliekto muguru un uz priekšu neoliektu galvu, beigu beigās arvien be-

1. attēls.

3. attēls.

5. attēls.

dzas ta, kā to redzam 6. attēlā: rodas kaķa kūkums. Daudz šo palīdz jau skatāmā priekšmeta, šai gadījumā manuskripta novietošana mašīnrakstītājam tāda stāvokļa, kur tas ērti saskatāms, kur galvai nav jāliecas uz priekšu un līdz ar to nav jāsaliecas arī mugura.

Vispēcīgākais un visveselīgākais cilvēks tomēr nespēj visu laiku sēdēt pilnīgi pareizā stāvoklī, jo neviens mūsu ķermeņa muskulis nevar palikt ilgstoši saspringtināts, ko prasa pareiza stāvokļa ievērošana sēdot. Cilvēks tā tad dabīgi savā darbā sākņup uz priekšu. Krūšu kurvis viņam iekrīt, deformējas mugurkauls un mugura ar raksturīgo kukulīti kakla skriemeļu sākuma neizbēgama, ja šo parādību necenšas novērst kādā citā ceļā. Izlīdzinājumu tomēr var viegli panākt ar attiecīgiem vingrojumiem, kas jāpielieto vispirms darba laika pārtraukumā un bez tam arī vēl ārpus darba laika.

1. attēls.

ilgstoša stāvēšana, sevišķi ja jāstāv uz 7-8 cm augstiem papēžiem, ir ļoti nogurdinoša un kaitīga. Tās sekas bieži vien ir vēnu mezgli un plakanā pēda.

2. attēls.

Ilgstošas sēdēšanas neizbēgamas sekas ir asinsriņķošanas sastrēgums gurnos un gurnu muskulatūras novājināšana.

3. attēls.

Stiktam ķermeņa stāvoklim darbā seko priekšlaicīgs nogurums un arī organisma kropļojumi.

4. attēls.

To pašu darbu var veikt arī citādi ieturot pareizu ķermeņa stāvokli. Labs ķermeņa stāvoklis novērš nogurumu un orgānisma kropļojumus.

5. attēls.

Ērtam, pareizam ķermeņa stāvoklim piemērots krēsls ar mazu atbalstu krēsla atzveltnē atvieglo muguras muskuļu darbību. Ja manuskriptu novieto acu augstumā, tad mašīnrakstītājam vairs nevajaga liekties uz priekšu, kas pasargā ir acis, ir muguru un lieki nenogurdina.

6. attēls.

Šādā stipri uz priekšu noliektā ķermeņa stāvoklī, bez nepieciešamā atbalsta mugurai, piepūle ir nesalīdzināmi lielāka. Arī darba ražīgums ir mazāks, jo lieki jātērē laiks raksta teksta izsekošanai.

2. attēls.

4. attēls.

6. attēls.

Jau ar nedaudziem vingrojumiem darba pārtraukuma laikā daudz ko var panākt. Nodarbinot vingrojumos vispusīgi muskulatūru un tani pašā laikā piegriežot lielāku vēribu pilnīgākai, dziļākai elpošanai, iespējams panākt asinsriņķošanas un līdz ar to vielu maiņas uzlabošanu. Der iegaumēt, ka ar intensīvām kustībām vingrošanā vaj sporta panāk to, ka vielu maiņa palielinās divdesmitkārtīgi, salīdzinot ar miera stāvokli.

Garīga darba laika vidū izpildāmās kustības, zināms, nedrīkst būt pārāk spraigas. Jāpielieto tādi vingrojumi, kas mazāk nogurdina muskuļus, bet vairāk atplūdina asinis.

Jo vispusīgāk kopsim savu organismu, jo tas kļūs veselāks, izturīgāks, būs lielāka pretošanās spēja kaitīgiem dzīves un darba apstākļiem. Līdz ar to ikviens iegūs arvien jaunus spēkus dzīvei un darbam. E. T.

✦ *Laima* ✦

ŠOKOLĀDES UN KONFEKŠU

FABRIKA

**RĪGAS
PATĒRĒTĀJU BIEDRĪBA**
VIENĪBA
**GALVENAIS KANTORIS: RĪGĀ
PLESKAVAS IELĀ 28**

„VIENĪBA” ir kooperatīva sabiedrība ar mērķi veidot mūsu patēriņa preču ražošanu un to izstrādāt tehnoloģiskā ziņā.

„VIENĪBA” ar savu ražošanu nodrošina ikdienas vajadzības un 12 ražošanas priekšmetus visām mūsu Rīgas pilsētas iedzīvotāju vajadzībām nepieciešamos patēriņa produktus un ražošanas procesus.

„VIENĪBA” strādā ar pagājušā gada un gada rīka „dab” ir sevišķi ar to, ka tā zaudējusi savu savu autarkāli. Jādā sodien, proti, prognozē vēl nevar aprīstot ik dienu, ka tas būtu vēlams. Partijas, ka arī atbilstošos tīkli, kad latviešu darbu grūti un prasīs, parvairis arī šis grūtības „Vienu” mērķu un turpinās strādāt.

Vairāk vitāminu

Vitāminu trūkuma posts ir daudz lielāks nekā parasti cilvēks to domā. Piemēram, C vitāminu trūkums izsauc daudz un dažādas nenormālas un slimības cilvēku dzīvē. Pretestības trūkums slimībām, nospiesība, nervozitāte, neuzņēmība, uztveres pavājināšanās ir C vitāminu trūkuma sekas. Vasarā un rudenī, kad cilvēki pārtiek vairāk no augļiem, piena un dārzeņiem, ķermeņa pretestība slimībām ir daudz lielāka. Arī ziemas mēnešiem vēl pa daļai pietiek vasarā uzkrāto vitāminu. Turpretī pavasarī, pēc ziemas neveselīgās barības, ķermeņa vitāminu palikuši pavisam maz.

Vitāminus bagātīgi satur saknes un dārzeņi. Bet tos pie mums lieto diezgan maz. Bez tam saknes un dārzeņi parasti tiek vārtīti lielā ūdens daudzumā, vajējā katlā. Pēc

tādas vārīšanas saknēs vairs nav C vitāminu. Tādēļ pavasaros mēs jūtam vairāk noguruma, tad vairāk slimojam. Kas ēdis ziemā daudz sakņu, paprikas, zaļumu, nevārtītus skābus kāpostus, sīpolus, ķiplokus, sīpolu lokus, tas pavasarī būs vairāk pasargāts no slimībām un epidēmijām. Viena no C vitāminu trūkuma sekām ir skorbutis. Smaganas tūkst, iekaiš, struto un asiņo. Asins izplūdumi zilumu veidā parādās zem ādas. Zobi sāk kustēties, kājas gurst un tūkst.

C vitāminu pietiekamā mērā iegūt nemaz nav tik grūti. Nevajag katru dienu ēst vienīgi vārtītu un ceptu barību, bet lietot arī nevārtītu, vitāminiem bagātu barību. Piem., pie gaļas pagatavot kādu zaļbarību. Labi C vitāminu piegādātāji ir skābie kāposti. Vārot vai sautējot tie zaudē savas spējas. Pie gaļas skābos kāpostus var ēst bez sagatavošanas, bet pie sausiem kartupeļiem tos var sagatavot ar smalki sarīvētiem burkāniem, vai arī ar smalki sarīvētiem melniem

vai baltiem rutkiem. Ja pie tādas pusdienas pievienosim vēl saceptu sīpolu vai smalki sagrieztas un saceptas cūkgaļas mērci, pusdienas būs arī atbilstošas kalorijām. Mērce jāgatavo no ūdens, kuņā vārtīti kartupeļi, paniņām un rupjiem kviešu miltiem. Ja mērci gatavo bez gaļas, tad jāsgriež smalkos gabaliņos selerijas, burkāni, kartupeļi un pārsegtā pannā jāsapcep taukos. Pēc tam jāpieliek viena tējkarote sviesta, mazliet rupjie milti un jāpielej kartupeļu ūdens.

Daudz C vitāminu satur mārrotki. Mārrotkus var pierīvēt mērcēm vai uzlikt uz sviestmaizes. Mārrotki, puravi vai skābi gurķi būs daudz veselīgāki un garšīgāki sviestmaižu uzliekamie nekā no daudziem iecienītās desas. Labi garšo mārrotku maize arī ar puraviem un gurķiem. Visiem smaga darba strādniekiem, kas atrauti mājai, ieteicama C vitāminu saturošā priežu skuju tēja, priežu skuju bieža košļāšana un priežu skuju degvīns. D. Š.

ŠACHS

T. Melngaiļa vadībā.

Centrs — šacha būt vai nebūt.

Partija Nr. 4

Baltie: Turns. Melnie: T. Melngailis. Spēlēta 1940. g. 14. jūnijā Tallinā.

1. d4, Zf6 2. e4, g6 3. Zc3, d5 4. Lf4, Lg7 5. e3, 0—0 6. Db3 (šeit baltie var arī spēlēt 6. Lf4; bet šis bandinieka zaudējums melniem nav bīstams, jo melnie gūst ļoti brīvu spēli) 6... cb 7. Zf3, Da5 (nebūt nav centra pamešana, bet gan nostiprināšana) 8.

Zd2, Zbd7 9. Le2, Ze4 10. Zde4; de 11. 0—0, f5 12. Tad1, e5 (svarīgs vilciens, kas atbrīvo melno stāvokli un izskaidro melno taktiku) 13. de, Ze5: 14. Td6, Zf7 (Ne pēdu savas zemes!) 15. Td2, Db6 16. Da3, a5 17. De7, Db4 18. c5, b6 19. a3, Dc5: 20. Dc5; bc 21. Za4, La6 22. La6; Ta6: 23. Zc5; Ta7 24. b3, Td8 25. Td8; Zd8: 26. Td1, Ta8 27. Lc7, Lf8 un abi vienojās par neizšķirtu.

Atrisinājums P. Kelrāna divvīleim.

(„Laikmets“ Nr. 3)

1. Ze2, Ke4 2. Zbc3, Kd3 3. 0—0—0 mats. Ja 2... Kf3, tad 3. 0—0 mats.

Athbildes lasītājiem.

D. Krastiņam, Rīgā.

Jūsu uzdevumos vēl trūkst elementāras zināšanas problēmu ekonomijā. Ražojiet mazāk, bet rūpīgāk.

M. Spulgerānam, Priekules.

Jūsu uzdevumi ir tīri labi izdomā, bet vēl nepietiekami. Jums vēl jācenšas. Pārējie jautājumi atbildēti mūsu žurnāla 3. numurā.

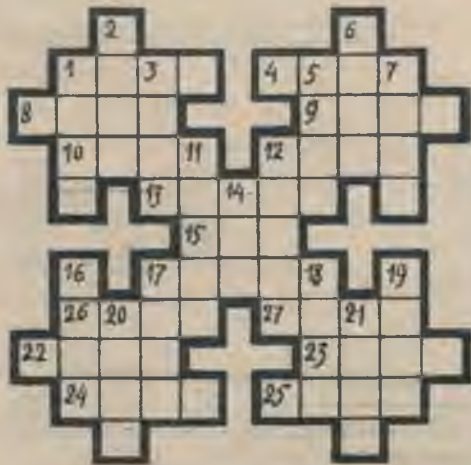
P. Čaburim, Rīgā.

Jūsu priekšlikumi ir gan vērā ņemami, bet patreiz neizpildāmi. Uzdevumu nevaram izlietot.

Krustvārdu mikla Nr. 3.

L i m e n i s k i: 1. Nepatiksmē. 4. Japāņu vīns. 8. Putni. 9. Kaujas sauciens. 10. Mežs. 12. Vēstures mūza. 13. Vārpa. 15. Putnkopības produkts. 17. Varoņa īpašums. 22. Japānas baze Formozas salā. 23. Kāda

jokdaļa priekšvārds. 24. Ziemas parādība. 25. Kuņģniecības atbalsta punkts. 26. Piedziņojums. 27. Sievietes vārds.

S t a t e n i s k i: 1. Austrumu lauksaimniecības augs. 2. Transporta dzīvnieki. 3. Lie-

liska celtne. 5. Zāle. 6. Dārgs uzkožamais. 7. Mīlas dievs. 11. Izglītības iestāde. 14. Iedobums. 12. Pārvaldījumu kopnosaukums. 16. Izejviela tērpim. 17. Zviedrisks sveiciens. 18. Balss. 19. Troksnis. 20. Celtnes. 21. Teika.

Āķīgs rēķīns.

Katra rūtiņa nozīmē vienu ciparu; vienādās rūtiņās — vienādi cipari. Uzdevums ir

$$\begin{array}{r} \text{○○○} - \text{○○} = \text{○○○} \\ \text{○○○} + \text{○○○} = \text{○○○} \\ \text{○○} \times \text{○○○} = \text{○○○} \end{array}$$

— atrast vajadzīgos ciparus, lai varētu veikt visas uzrādītās aritmetiskās darbības: atņemt, dalīt, saskaitīt, reizināt, tā sasniedzot pareizo iznākumu.

Guđrle dēļ.

Tēvs gribēja savu kapitālu sadalīt saviem diviem dēļiem. Viņš tos pasauca pie sevis, iedeva katram 20 marku zīmi un teica: „Tagad ejiet un dariet ar šo naudu ko vien vēlaties, bet rīt atnāciet un atnesiet atlikušo, tad katrs saņems tik daudz, cik iznāks atnesto summu pareizinot ar tādu pat skaitli. Kas visguđrāk būs pratis rīkoties, tas saņems visu manu kapitālu — 40.000 marku.“ Dēļi aizgāja. Otrā dienā vecākais, kā jau prātīgs zēns, atnesa tēvam neiztērētu 20 marku zīmi. Tēvs teica: „20×20 ir 400, te tev būs 400 marku, bet ko tu atnesi, jau-

nākais?“ — „To te...“ Viņš saņēma visas 40.000 markas. „Galva tev ir,“ tēvs vēl piebilda, „tikai nu nepaliec par kaļa laika spekulantu un nezaudē galvu!“

Ko tēvam atnesa jaunākais dēls?

Atrisinājumi.

(Skat. Laikmets Nr. 3.)

Krustvārdu mikla Nr. 2.

L i m e n i s k i: 1. Kuga. 5. Akts. 8. Amata. 10. Lēlis. 11. Ūsas. 13. Erss. 15. DnB. 16. Masa. 19. Pods. 21. Kasta. 24. Apse. 25. Iela. S t a t e n i s k i: 1. Kaps. 2. Gals. 3. Lamē. 4. Mati. 6. Kase. 7. Sāls. 9. Alunds. 12. Ass. 14. Rio. 17. Abra. 18. Akas. 19. Pase. 20. Deja. 22. Ape. 23. Tri.

Zēnu miera līgums.

Zanis avīzi noklāja uz durvju sliekšņa un, kad Fricis bija uz tās uzkāpis, aiztaisīja durvis un nostājās pats uz avīžu lapas otrā gala.

Balsienu mikla.

1. Tītavas.	11. Ziverts.
2. Abava.	12. Izpratne.
3. Uldis.	13. Prande.
4. Tedijs.	14. Aula.
5. Acis.	15. Trīne.
6. Plencis.	16. Irdne.
7. Atvaļinājums.	17. Sazarojums.
8. Lasītājs.	18. Ecēšas.
9. Īstenība.	19. Vistas.
10. Dzenis.	

„Tauta palīdzi pati sev, tad Dievs tev palīdzēs.“

Vizītkartes mikla.

Meitas sauc: Elza, Erna, Emilija.

KAD LAUVAM KRĒPES CEĻAS STĀVU.

„Val tu vājš, tavu traku vētru! Man liekas, ka ar manu ģimēriju kau! kas valrs nav kārtībā.“

Savāds cilvēks.

„Es nesaprotu, ko tas Muldiņš ar naudu dara: nekad viņam nav ne feniņa pie dvēseles, kad es to sastopu.“

„Un katreiz viņš grib aizņemties?“

„Nē, es.“

Ģeogrāfiska saruna.

„Ak tad bija gan karsts Āfrikā?“

„Trakāk kā pirti! Iedomājies tik, es dzīvoju 10 kilometru attālumā no ekvatora.“

„Uz ziemeļiem vai uz dienvidiem?“

„Uz ziemeļiem.“

„Laime, ka vēl tā!“

Slimnicā.

„Vai slimnieks nomira ap pusnakti, kā es paredzēju?“

„Nē, viņš šorīt jūtas daudz labāk.“

„Nevar būt! Viņš vienkārši simulē.“

MĪLAS PĀRIS.

Skaista rotāļlelīņa, ko katrs viegli var pagatavot. Raustot aiz abiem galiem, tautu „tēvs un skolotājs“ Staļins maigi bučojas ar Amerikas Savienoto valstu „pirmo lediju“ Ruzvelta madamu. („Die Woche“.)

ZAUDĒTĀS DERĪBAS.

Lai atpūstos no saviem grūtajiem valsts darbiem, Čerčils dažreiz liek seglot zirgu un dodas garākās izjādēs uz laukiem. Kādreiz viņš sastop uz ceļa zemnieku. Čerčils iedomājas pajokot un saka: „Stāsta, ka jums — lauciniekiem — esot daudz dzīves gudribas.“

„Stāsta gan,“ zemnieks vientiesīgi atbild.

„Tomēr esmu gatavs derēt uz vienu šilpi, ka jūs man nevarēsiet uzdot tādu jautājumu, uz kuru es neprastu atbildēt. Val derēsiet!“

„Yes, sir,“ atbild zemnieks.

„Es jūs bridlno,“ joko tālāk Čerčils,

„ka valdībā, parlamentā un presē man uzdod bezgala daudz āķīgu jautājumu, bet līdz šim es vienmēr vēl esmu ticis cauri ar veselu ādu. Vai jums tiešām nav bail pazaudēt šilpi?“

„No, sir,“ saka zemnieks. „Atbildiet man uz šādu jautājumu: kas atrodas vidū starp zirgu un ēzeli?“

„Tur nu gan nevajaga daudz gudribas: protams, ka mūlīs jeb zīrgēzels!“

„No, sir,“ atteic zemnieks. „Šai gadījumā tie ir tikai segli!“

Čerčils aizmirsa samaksāt zaudēto šilpi un dusmīgs aizjāja.

Kantori.

Apmeklētājs: „Cik jums te daudz mušu! Vai tās netraucē darbā?“

Šefs: „Tieši otrādi, tās neļauj iemigt mūsu darbiniekiem, kad manis nav tuvumā.“

Prātīgs ārsts.

„Vai taisnība, ka Anniņas saderināšanās ar jauno ārstu atsaukta?“

„Ja gan, un ārsts nevien atprasījis visas dāvanas, bet arī piesūtījis rēķinu par 48 vizītēm.“

Draudzenes.

Līna: „Ko tu saki, viņam nav ne feniņa pie dvēseles, bet tu taču pati teici, ka viņš bagāts vīrs?“

Trīna: „Prātā nav nācis! Es tikai teicu, ka viņam vairāk naudas ka saprašanas, un tā arī ir.“

Pie pusdienu galda.

„Neņem jaunā, sieviņ, šo sacepumu gan es nevaru ēst.“

„Tas nekas: man ir brīnišķīga puķiņa recepte, ko var pagatavot no ēdienu pārpalikuma.“

„Nu, tad es labāk tomēr ēdišu to sacepumu!“

JOKUPĒTERIS.

„Val Babana kungs mūjās?“

„Jā, lūdzu iekšā.“

„Nu tad es beidzot varēšu iekasēt par šo rēķinu.“

„Jokupēteris tāds, vai jūs domājat, ka Babans tupētu mājā, ja viņam būtu nauda?“

ĢIMENĒ.

Sievā: „Ja es no tevis aizietu, ko tu darītu?“

Vīrs: „Es zaudētu prātu!“

Sievā: „Un tad tu apprecētu kādu citu?“

Vīrs: „Nē, tik traks gan es nebūtu!“

BRĪNUMU STŪRĪTIS BĒRNIEM

Bērni ir tie, kam visvairāk jācieš šauru dzīvokļu dēļ. Bieži ir tā, ka mazie lāga nezina, kur palikt, un viņu rotaļlietas izkaisītas visās malās. Kā gan lai tādos apstākļos bērnu pieradina pie kārtības? Nē, te jānāk talkā tēvam vai galdniekam, kam dažu bērnu istablietu pagatavošana tiešām neprasis daudz pūļu.

Kādas nu izskatīsies mūsu bērnu istablietas? Vispirms jau jāpasaka pats svarīgākais — tās ieņem ļoti maz telpas. Patiesību sakot, tās būs tādas mēbeles, kas kā uz burvja mājienu varēs pārvērsties, kā vien mums patiks. Palūkojieties attēlā, vai šis brīnumu stūrītis nav jauks? Pa labi un pa kreisi pa plauktam — viens vaļējs, otrs augšā noslēgts ar durvīm. Šais durvis ir četrstūrainis izgriezums ar mazu aizvelkamu priekškaru, lai bērniem būtu pašiem savs leļļu teātris. Starp abiem plauktiem iekārtotas kustināmas kāpnes, lai bērni paši varētu piekļūt visām mantām. Šis kāpnes lieliski der arī veselīgai vingrošanai. Zem plauktiem atrodas pa galdiņam, un zem galdiņa pats lielākais un skaistākais brīnumš — pieci lieli dažādu krāsu kubi, viens par otru lielāki, lai tos ērti varētu iebīdīt vienu otrā. Ar šiem kubiem var sarīkot visdažādākās rotaļas — gan celt milzu celtnes, gan spēlēt dzelzceļu, gan iekārtot veselu skolu. Atsevišķi šie kubi, kas divās pusēs vaļēji, lieti noder arī kā galdi un soli.

Kad visas šīs „mēbeles“ nostādītas savās vietās, tad pie sienas atrodas tikai divi plaukti, kas slēpj visas bērnu mantas un neprasa daudz vietas. Vai tas nav īsts brīnumu stūrītis mūsu zēniem un meitenēm?

Un vēl viena svarīga lieta: arī šī bērnu skapja atsevišķās daļas jau dod daudz prieka un ērtības. Tāpat kubu garnitūra ir lieliska rotaļlieta. Vai arī, ja citādi nav iespējams, ierīkojiet bērniem vismaz mazu skatuvi leļļu teātrim? Katrā ziņā — mazie par to būs ļoti pateicīgi.

Par visu mēs esam domājuši, gaidot cieņmīpus. Tikai puķes nav dabūjušas svaigu ūdeni. Tas nu neizskatās visai glīti. Kārtīgai namamātei šī aizmāršība ir tikpat nepatīkama kā plankumains galdauts.

Tagad mums vairāk kā jebkad jāsaudzē nervi, jākopj veselība. Tāpēc negaidīsim, kamēr slimība būs klāt. Pavadīsim nākamā svētdienu nevis ciemos vai kino, bet mierīgi atpūties mājās, vislabāk gultā. Tā būs tā saucamā „atindēšanās“. Mēs taču rūpīgi eļļojam šujammašīnu un divriteni un nekad neaizmirstam ietaukot apavus. Kādēļ tad nerūpēties par cilvēka ķermeņa komplicēto un jūtīgo mašīnēriju?

Mūsu kartupeļi sasaluši un ieguvuši nepatīkamu saldenu garšu. Ko darīt? Nebēdāties, bet ķerties tūdaļ pie darba. Proti, lai kartupeļi atkal zaudētu cukura pārpalikumu, kas radies aukstumā, mums tiem jāsaģādā tāda temperatūra, kurā kartupeļiem elpošanai vajaga vairāk cukura patērēt nekā tie var uzņemt no saviem stērķeles krājumiem. Tāda temperatūra ir 10—15 gr. Taču nevar šai temperatūrai tūlīt ļaut iedarboties uz sasalušajiem kartupeļiem. Ari nosaļu cilvēku vispirms mēdz noberzt ar sniegu. Tāpēc mēs sasalušos kartupeļus uz vienu dienu ieliekam ūdenī ar 2—4 gr. temperatūru. Pēc tam siltumā — un, lūk, jau pēc dažām dienām saldēnā garša pilnīgi izzudusi, un kartupeļus varam ēst pusdienās. Šis padoms gan derīgs tikai mērenā salā. Ja sals ir pēkšņs un sasniedz —5 gr., tad kartupeļi vairs nav glābjami, tie kļūst cieti un pēc sasīšanas sapūst.

Rokas nost! Lietojot elektriskus aparātus, jāsaģargas divus dažādus aparātus aizskart reizē abām rokām, piemēram, vienā rokā turēt putekļu sūcēju, ar otru saģemt kontaktam pieslēgtu elektrisku gludināmo dzelzi. Ja viena aparāta izolācija mazliet bojāta — un tas var ātri gadīties, tad ķermenī iekļūst elektriskā strāva. Bojājumus elektriskos aparātos parasti pamana tikai tad, kad nelaime jau notikusi.

Tā nemanot uznāk patīkams gurdums, un to mēs šovakar gribam krietni izbaudīt. Mēs apsēstamies gultā. Ak, kā nemaz negribas nogērbties. Nu, laika taču diezgan. Un mēs nemaz nezīnām, kā tas gadījies, — te jau mēs saritināmies uz spilvena un — svarīgs acumirkļis — izstiepjam roku, lai kaut ko izņemtu no galdiņa atvilktnes. Tā ir interesanta grāmata, kurā lasot katrā ziņā jābūt vienai, netraucētai, lai varētu pārdomāt un sevi ļoti iedomāties galvenās varones lomā. Varbūt tās ir dzejas, skaistiem, dedziņiem vārdiem, kas tik jauki izdzīst lūpās. Un nav neviena, kas šai brīdī jautātu: „Nu, par ko tad tu jau atkal sappo?“

Jā, mēs drusku pasapņosim vaļējām acīm, tikai mazliet...

Un tad pēkšņi noskrab atslēga. Skats pulksteni. Turpat jau divi. Palūk. Grāmata steidzīgi nozūd atvilktnē, spuldze žigli izdzīst, mēs palienam zem segas un izliekamies, it kā jau divreiz būtu apgriezušies uz sāniem.

Vīra soļi ir divtik smagi, jo viņš grib iet klusitīnām. Viņš kaut ko klusi svilpo. Jā, jā, vakars bijis patīkams... Mēs pamazām atmostamies un esam ļoti izbrīnījušies. „Cik vēls tad tagad ir?“ mēs miegaini izdvešam.

„Pāri divpadsmitiem...“ vīrs laipni atbild. „Guli vien, guli, mīlulī...“ Un viņš nožāvājas tik sparīgi, ka žokļi nobriekš.

„Vai tu ļoti uzjautrinājies?“

„Ūja, uzjautrinājos? Kas tad tā par valodu? Jautriība? Gluži otrādi — bija atkal nāvīgi garlaicīgi... nekā nenotiek... bet ko lai dara...“

Ieva.

VECMĀMIŅAS PADOMI

Tā, veļa nu ir izgludināta, taču gludināmā dzelzs vēl tik patīkami silta, ka vajadzētu to vēl izmantot. Palūkojieties atvilktnēs, vai tur nav patvērusies kāda zīda lenta, kāda glīta saīte vai jauks ietinamais papīrs, kur bija iesaipotas svētku dāvanas. Izgludiniet tos — un tie lieti noderēs citā reizē.

Nedomājiet ietaupīt ziepes un veļu, reti mainot roku un virtuves dvieļus. Tie kļūst pārāk netīri, un tad tiem vajadzīgs divtik ziepju un daudz stingrāka beršana. Un tā dvieļiem noteikti kaitēs vairāk nekā biežāka, viegla izmazgāšana. Bez tam, tas ir arī higiēniskāk.

VIENTUĻS VAKARS MĀJĀ

Vai virsraksts šķiet jums bēdīgs? Ak nē, ja neesat pamēģinājuši, tad katrā ziņā pavadiet vientuļo vakaru mājās. Tas patiesi ir ļoti jauki. Tas sākas, teiksim, tai nedēļas dienā, kad jūsu vīram, tāpat kā vairumam vīru, ir kāda svarīga noruna ar darba biedru. Katram vīrietim taču vismaz reiz nedēļā ir vakars jāpavada ārpus mājas: Jānis nevar dzīvot bez karšu partijas, Ansis spēlē šahu ar Pēteri, Andrejs iet uz sporta klubu, Kārlis mēcās vācu valodu. Kādu vakaru visi šie Anši, Pēteri, Andreji un Kārļi pazūd savā „vīriešu dzīvē“, kurai vienmēr kāds sakars ar kausu alus, labu smēķi un dedzīgām debatēm.

Pēc vakariņām vīrs kļūst nemierīgs. „Tu taču zini, mīlulī... īstenībā man nav ne mazākās patikas... bet Kalniņš domāja, ka man katrā ziņā... es nedrīkstot iztrūkt... bet tu gan ej drīz gulēt... un tā kā tu nedomā mani gaidīt, tad es tiešām dusmotos...“ Tā viņš runā, ieslidēdamis mētelī, uzmezdams cepuri galvā un, diezgan vāji tēlodams noskūmšanu, atstāj sievieti un mājas pavardu.

Un, skat, tiklīdz vīrs pa durvīm ārā, sākas tas, ko varētu saukt „par sieviešu dzīvi“. Mēs rakstām vēstules, kuņģam jau sen bija laiks tikt nosūtītām, mēs mazliet parakņājamies skapjos un atvilktnēs. Kas gan viss tur atrodams! Ģimētnes un mazas piemiņas. Jā, dažkārt šīs atmiņas sāk runāt pat pārāk dzīvu valodu, un tad labāk tās atkal paglabāt paslēptuvē, jo pagātni nekā vairs nevar atgriezt.

Mēs varbūt nopūšamies, varbūt nobirst pa aizkustinājuma asarai (kas zina?). Bet tad — būsim taču prātīgi — pieceļamies un ķeramies pie nepieciešamās lietas — kārtīgi apstrādājam rokas, lai izdzestu virtuves darba pēdas. Reizi nedēļā tas jādara katrā ziņā, un šis vakars šim nolūkam ļoti noderīgs. Tad mēs sukājam matus — simts reizes, kā rakstīti vecmāmiņas skaistuma padomos — citu vakaru mums tam neatliek laika. Varbūt izmēģināsim jaunu šķirtni? Varbūt mazliet vairāk uz kreiso pusi? Nē, izskatās tiešām jauki. Diez, vai „viņš“ to ievēros?

Pēc plašiem eksponātu pārkārtojumiem Vesturiskais muzejs pieejams apmeklētājiem. Atklāšanas dienā dir. Dr. V. Gutlers goda viesus iepazīstina ar muzeja vērtībām.

Albert's Mutterloek's un Lena Marenbach's jaunajā "Terra" ūtmā "Mērķis mākonim". Filma nākama nedēļā rādīs Rīgā.

Pierādot līdzdalību tautas un frontes kopībā, latvieši nodod slēpes armijas vajadzībām. Slēpes nodeva sportisti, strādnieki un skolu jaunatne, gandrīz visos gadījumos atsakoties no atlīdzības.

Aicinājums — pieteikties brīvprātīgi darba dienestam — latvju jaunatnē atradis visplašāko atsauksmi pilsētās un laukos. Rīgā vien jau pirmajās trīs dienās pieteicās daudz jaunekļu, un līdz pieteikšanās laika beigām atvēlētais skaits tūs tālu pārsniegts.

— Par Vācijas darba dienestu interesējos jau agrāk un turp nokļūt gribēju jau pagājušā gadā. Tikai bolševiku laikā tas nebija iespējams, — stāstu Vairoga fabrikas atslēdznieka palīgs Jūlijs T.

— Gribu redzēt, kā strādā Vācijā; iepazīt jaunu darba tehniku, jaunus darba papēmienu, — turpina zeltkalēja māceklis Bruno O. — Ceru, ka dienesta gadā Vācijā iegūšu plašāku skatu un jaunu pieredzi turpmākai dzīvei, — papildina jaunais inieru fabrikas strādnieks Eizens B. Mācekļi, strādnieki un lauku jaunekļi, vidusskolnieki un studenti, visi gatavi ar prieku doties šai dzīves skolā, lai draudzīgā darbī mācītos pazīt jauno darba uztveri un izaugtu par cienīgiem jaunās Eiropas pilsoņiem.

Sākusies latviešu jaunekļu pieteikšanās brīvprātīgam darba dienestam Vācijā. Valsts darba dienesta pārstāvis oberfeldmāģisters Verner's reģistrē jauniešus Rīgas apgabalā.

*Mo vesturiskā muzeja
bagātību apcirkinēm*

Senlatviešu sie-
viešu tērpa at-
darīšanas
12. gs.

17. gadsimta
audums

Auzamūs stelles

Horlās
kautas-
tērps.

Slovāņu
galvas-
pota.

Latgales mala zirdziņi.

Tāšu trauki.

Kuršu 17. gs. aluskauss vedību godam.

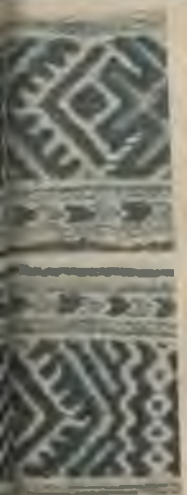
4. gs. māla trauki

Barcāna sāga atdarinājums. 8. gs.

svaigā piens
ierocēn alda
stājumi.

Ceļu apauds.

Ventspils viriešu jostas.

Ventspils sakta.

Kārlis Miesnieks — Rudens ainava.

Kārlis Miesnieks — Z. kundzes portrets.

Kārlis Miesnieks — „Mūsu dieniško maizi doņ mums šodien“, Salaspils baznīcas altāra gleznas fragments.

Jaunpiebalgā dzimušais gleznotājs Kārlis Miesnieks pieskaitāms izcilākai reālistie mūsu mākslā. Viņa glezniecība dziļi saknīta dzimtenes ares: apkārtnes dabā un lauku dzīves gaitās. Miesnieka skatītā pasaulē viņa radītie veidoli auguši un brieduši ar organisku pakāpenību un iekšēju nepieciešamību, paužot zemniecisku spēku un neatlaidību. Mākslinieka attīstība talab uzrādīviengabalainu ainu: viņš nav šūpojies li dzi mainīgo virzienu vējiem, bet stingri un noteikti gājis pats savus ceļus. Gleznotāja tēlojumu pamatā ir tiešā dzīves pieredze un dzīves izjūta. Bērnībā un jaunībā tēva sē tā vadītās darba gaitas, ikdienas rūpes, jautrie un svinīgie brīži, sava novada labas un lauzu vērojumi, sadzīves kārtojumi un tradīcijas, — viss tas atstājis bulisku un paliekamas pēdas nākamā mākslinieka rakstura un uzskatu izveidošanā. Te bagātīga viela zīmējumu un gleznu klāstam, ainavām, žanra skatiem, tīpu raksturojumiem. Savos darbos Miesnieks prot saņot teicamas novērotāja spējas ar lirisku siltumu. Vai viņš glezno zemnieku azaīdu pļavas stūri, siena vācējus atgriezāmies mājup saulei rietot, rudzu pļauju, ražas novākšanu — redzam nevien notikumu objektīvu tvērumu un drošu gleznotāja otu, bet jau šam še pulsējam mākslinieka sirdi. Miesnieka notēlotie cilvēki un zeltaini brūnatos to uos darinātās ainavas pauž paša mākslinieka dedzīgo dzimtenes mīlestību. Te slavēnāts darbs un darba prieks. Ar bijūli mākslinieks atsedz sviedrainās pūles, gūst dienīško maizi. Šie gleznojumi tā iegūst dziļāku jēgu: tie vēstī veselīgu dzīvot un strādāt gribu, zemes kopēja raženo un noturīgo spēku. Tāds ir latviešu zemnieks Miesnieka skatījumā. Un viņa lauku sievietes sviedrus slaucīdama atrod brītnīgu, lai baudītu darba steigā arī mātes laimi... (Dzīmtene).

Miesnieka un zemnieciska spēka tēlotājs

Kārlis Miesnieks — Dzimtene.

Līdztekus laukiem Miesnieks tēlojis arī pilsētas darba ļaudis: malkas zāģētājus, amatniekus krodziņā, strādnieku ar kūpošiem dūmeņiem aizmugurē.

Stingri un labi pārvaldīdams zīmējumu, vienkāršos, izteiksmīgi koncentrētos krāsu laukumos un toņos smalki apsvērtās attiecībās vērdams kolorista spējas. Miesnieks vēltījis daudz ievēribas arī portretam. Portretos gleznotājs prot pārliecinoši noraksturot cilvēka dabu, paver viņa dzīves stāstu. Formu vienkāršība šē saistās ar pozas un silueta dzīvumu. To, piem., redzam reproducētās Ausekļa un Z. kundzes gīmetnēs.

Jāpiemin arī Miesnieka darinātās altāra gleznas. Miesnieka darbības sākumā viņa audekli vēra kāpinātu dekoratīvu krāsu skatnīgumu un zināmu formas stilizējumu. Tālākos veikumos mākslinieks pievērsās brīvākai gleznieciskai uztverei, krāsu toņu noskaņojumam, panākot otas rakstu lokanumu. Nemitīgā darbā viņš izkopis savus izteiksmes līdzekļus, aizvien turēdams vērā mākslinieciskā veidola patiesigumu.

Jānis Siliņš.

Kārlis Miesnieks savā darbnīcā.

Kārlis Miesnieks — Ausekļa (Krogzemju Mikus) portrets.

ILLUSTRĒTS NEDEĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS“. Atb. izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TŪBELIS. Atb. redaktora vietnieks ALBERTS PRANDE. Žurnāla „Laikmets“ redakcija un apgāds Rīgā, Kalpo ielā 25. Numurs maksā 30 Rpf. Abonēšanas maksa par 3 mēn. ar piesūtišānu — RM 3,50. Abonementu pieņem visās pasta iestādēs. Nākamais numurs iznāks 30. janvārī. Tālruni: Atbildīgais redaktors 22588, redakcija 22614.

„Mazais ziedotājs
nodod tēva slēpju
zābakus fronteī”

Lalkonič' uzv.